

Ernesto Che Guevara

**Sosyalizm
Ve
İnsan**

Halk Kitaplığı / ML Klasikler

Ernesto Che Guevara

Sosyalizm Ve İnsan

Che Guevara, Sosyalizm ve İnsan / Yar Yayınları, Haziran 1990

İÇİNDEKİLER

1. İdeolojik Anketler Üzerine
2. Üniversitenin Zenciler, Melezler, İşçi ve Köylülerle Renklenmesi Gereklidir
3. Küba'nın Ekonomisinin Geleceğinde Üniversitenin Rolü
4. Sendikal Harekete Saygı Olarak
5. İşçi Sınıfı ve Küba'nın Sanayileşmesi
6. Devrimci Tıp
7. Uluslararası Gönüllü Emekçi Müfrezelerine Veda Söylevi
8. Küba'da Sosyalizm ve İnsan

1. İDEOLOJİK ANKETLER ÜZERİNE[1]

MADEM Kİ:

Küba halkının onayını kazanan Havana Bildirisi, insan haklarını ve tüm yurttaşların toplumsal ve siyasî eşitliğini ilân etmektedir;

MADEM Kİ:

Toplumun sosyalist gelişimine yön veren yasalar herkesin özgürce gelişmesini ve herkesin ortaklaşağın yararına en tam biçimde faydalı olmasını amaçlamaktadır.

MADEM Kİ:

Çalışma hakkı, anayasamızın[2] kabul ettiği bir ilkedir;

MADEM Kİ:

Bazı çalışma merkezlerinde, yönetimin, işçiler arasında ideolojik anketler düzenlediği, bunun

uygulanmasının bireyin tam özgürlüğünün kısıtlanması sonucunu verdiği öğrenilmiştir;

MADDEM Kİ:

Bakanlık amaçlarına en uygun normları saptamakta tam bir yetki sahibidir.

Bakanlığımız şu kararı almıştır:

1) Bakanlığımıza bağlı iş merkezleri yöneticilerine, emekçiler arasında ideolojik soruşturmalar hazırlanması, ya da uygulanmasının yasaklanması.

2) İdeolojik anketlerin, ancak bakanlığımıza bağlı emekçiler devrimci örgütlere girmek istediklerinde uygulanabileceğinin; bu durumda anketlerin devrimci örgütlerin belirleyeceği kimselerce yönetileceğinin belirtilmesi.

2. ÜNİVERSİTENİN ZENCİLER, MELEZLER, İŞÇİ VE KÖYLÜLERLE RENKLENMESİ GEREKLİDİR[3]

Sevgili yoldaşlar, yeni üniversiteli iş arkadaşlarım ve Küba'nın kurtuluşu uğruna mücadeledeki eski silâh arkadaşlarım, bu söylevime başlarken, bugün bana sunulan onur payesini ancak genel olarak halk ordumuza bir saygı nişanesi olarak kabul ettiğimi belirtmek isterim. Bunu kişisel bir paye olarak kabul edemezdim; çünkü anlamına uygun bir içeriği olmayan hiçbir şeyin bugünkü

yeni Küba'da değeri yoktur. Ernesto Guevara olarak, pedagoji fakültesinin fahri doktorluk payesini nasıl kabul edebilirdim; öğrendiğim tek pedagoji, savaş alanlarının, kaba sözlerin, kan dökücülüğün pedagojisidir. Bunlarla cübbe giymeyi hakettiğimi sanmıyorum, bu nedenle Direniş Ordusunun üniformasını üzerimden çıkarmıyorum, ancak, ordumuz adına ve onu temsil etmek üzere profesörler toplantısına gelip katılabilirim.

Fakat hepimiz için bir şeref olan bu payeyi kabul ederken, halk ordusunun ve muzaffer ordumuzun selamını ve saygısını iletmek isterim.

Birgün, bu merkezin öğrencilerine, küçük bir konferansla, üniversitenin işlevleri konusunda düşündüklerimi açıklamaya söz vermiştim. İşlerim, olayların yoğunluğu bunu gerçekleştirmemi önledi; bugün fahri profesörlük payemle onur kazanmış olarak sözümü yerine getireceğim.

Her şeyden önce, yeni Küba'nın hayatındaki temel işlevi konusunda üniversiteye ne söylemeliyim? Yalnızca öğrenciler hakkında değil, profesörler hakkında da, üniversitenin, zencilerle, melezlerle, işçi ve köylülerle renklenmesi gerektiğini söyleyeceğim; çünkü üniversite kimsenin malı değildir. Küba halkına aittir. Bugün temsilcileri bütün hükümet görevlerine getirilmiş olan bu halk, silahlanarak ayaklandı ve gericiliğin engelini yıktıysa, bunun nedeni bu engelin esnek oluşu değildi. Böyle bir esneklikten yararlanıp halkın atılımını durdurabilecek zekâyı gösteremediler; halk zafere ulaştı, fakat muzaffer bir halk olmasına rağmen yine eğitimsiz olarak kaldı. Bugün, halk kendi gücünden emindir, kendini eğitebileceğini biliyor ve üniversitenin kapısına

gelip dayanmıştır. Üniversite esnek olmalı ve zencilerle, melezlerle, işçi ve köylülerle renklenmelidir, yoksa... halk kapılarını kıracak ve üniversiteyi istediği renklere boyayacaktır.

İlk mesajım budur. Daha zaferin ilk günlerinde, ülkenin üç üniversitesine de bu mesajımı iletmek istiyordum, fakat bunu ancak Santiago üniversitesinde yapabildim. Benden halk olarak, Direnme ordusu olarak ve pedagoji profesörü olarak bir öneride bulunmamı isteseler, halka gitmek için kendini halktan biri olarak hissetmek, halkın ne olduğunu, ne istediğini, neye ihtiyacı olduğunu, neler duyduğunu bilmek gerekir, derdim. Biraz üniversite içinde analiz ve istatistik yapmak ve kaç işçinin, kaç köylünün, alın teriyle günde sekiz saat çalışanlardan kaçının bu üniversitede temsil edildiğini araştırmak gereklidir. Bu konuda kendi kendine soruşturma yaptıktan sonra, kendini analizleme yöntemine başvurup, bugün Küba'nın başında bulunan hükümetin, bu üniversitede halkın iradesini temsil edip etmediğini sormalıdır. Hükümet nerededir ve ne yapıyor? O zaman, maalesef, bugün Küba halkının hemen hemen mutlak çoğunluğunu temsil eden hükümetin, aracısız olarak halkın duygu, istek ve iradesini dile getirmek için, yöneliş kazandırmak, sözünü söylemek, uyarıcı çığlığını işittirmek için Küba üniversitelerinde sesini duyuramadığını görürüz.

Las Villas üniversitesi bu durumu düzeltmek için ileriye doğru bir adım attı ve sanayileşme üzerine forum düzenlediğinde Kübalı sanayicilerle birlikte hükümete de çağrıda bulundu. Bizim, tüm devlet örgütlerinin ve devlete bağlanan örgütlerin teknisyenlerinin fikirleri soruldu; çünkü kurtuluşun bu ilk yılında şaşaalı biçimde hür

teşebbüs demlen şeyin oldum olasıya yapamadığı kadar çok iş yaptığımızı öğrenmeksizin söyleyebiliriz. Yine, hükümet olarak, tarım reformunun doğrudan doğruya sonucu olan Küba'daki sanayileşmenin, devrimci hükümetin yön verişiyile ve onun aracılığıyla yapılacağını, ülkenin gelişiminin bu aşamasında özel girişimin elbette ki ö-nemli bir rol oynayacağını, fakat normları hükümetin koyacağını bunun nedeninin yararlılıkları, bu bayrağı yükseltenin kendisinin olması, belki de kitlelerin en küçük bir etkisine karşılık vermek olabileceğini, fakat hal ne olursa olsun ülkenin sanayi sektörünün baskısı olmayacağını söyleyebiliriz. Sanayileşme ve gerektirdiği çabalar doğrudan doğruya hükümetin eseridir, bu nedenle sanayiyi planlayacak ve yönlendirecek olan odur.

Sözüm ona Kalkınma Bankasının verdiği yüklü krediler, bu ülkede ortadan kaldırılmıştır. Bu banka, örneğin bir sanayiciye 16 milyon pesoluk bir kredi veriyor, sanayiciyse yalnızca 400.000 peso yatırıyor -bunlar gerçek sayılardır- bu para da adamın cebinden çıkmıyor, makina satıcılarının, makina alımı için verdikleri yüzde 10 komisyondan geliyordu ve hükümet 16 milyon peso kredi verirken 400.000 peso yatıran bu bay, işletmesinin mutlak sahibiydi. Ona, uygun ödeme zamanları tanınıyor ve ne zaman işine gelirse o zaman ödeme yapıyordu. Yeni hükümet buna karşı çıkıyor, bu durumu kabul etmiyor, halkın parasıyla kurulmuş olan bu işletmenin kendisinin olduğunu ilan ediyor ve eğer hür teşebbüs, tümüyle Küba ulusunun parasından yararlanan birkaç ayrıcalıklıdan oluşuyorsa kendisinin, yani hükümetin hür teşebbüse karşı olduğunu açıkça söylüyor: ne olursa olsun, sanayi işletmeleri devlet planlamasına bağlı olmalıdır. Planlamanın çetin alanına yaklaştığımızı göre, bir baştan bir başa ülkenin sanayi gelişimini planlayan devrimci hükümetten

başka hiç kimsenin ulusun gelecekteki ihtiyaçlarını karşılayacak gerekli teknisyenlerin özelliklerini ve miktarını saptamaya hakkı yoktur ve ancak belirli bir miktarda avukat ve doktora ihtiyaç olduğunu, fakat beş bin mühendis ve on beş bin her türlü sanayi dalında çalışacak teknisyene ihtiyaç duyulduğunu söylediğinde hiç değilse devrimci hükümete kulak vermek ve bu elemanları yetiştirmek gerekir, çünkü gelecekteki gelişmemizin garantisi budur.

Bugün tüm çabalarımızı Küba'yı değişik bir Küba yapmaya adıyoruz. Fakat sizinle konuşan pedagoji profesörü hayal kurmuyor. Kendisinde pedagoji profesörlüğünden de Merkez Bankası yöneticiliğinden de eser olmadığını ve eğer bugün onun bu görevlerden herhangi birini yerine getirmesi gerekiyorsa, kendisini buna zorlayanın halkın ihtiyaçları olduğunu çok iyi biliyor. Halk için olsa da, bu ıstırap çekilmeksizin yapılamaz, çünkü her halükarda bir yandan öğrenirken bir yandan da çalışmak gereklidir. Halktan yapılan yanlışların üzerine sünger çekmesi istenmelidir, çünkü yeni bir göreve geldiğinde, kimse yanılmaz değildir, kimse doğuştan bilgin değildir. Bir zamanlar doktor olan, sonra koşulların zorlamasıyla silaha sarılmak zorunda kalan ve iki yıl sonra kendini gerillacı komutanı olarak kabul ettiren, daha sonra ise banka müdürü, ya da ülkenin sanayiinin yöneticisi olan, üstelik de pedagoji doktoru olabilen bu karşınızdaki profesör gibi, bu ülkenin öğrenci gençliğinin de, herkesin, yakın bir gelecekte, duraksamaksızın ve yolda öğrenmek zorunda kalmaksızın kendisine gösterilecek görevi kabul edebileceği şekilde hazırlanması gereklidir. Fakat sizinle konuşan, halk çocuğu olan, halkın yarattığı bu profesör, yine aynı halkın da eğitim hakkına sahibolmasını, eğitimde duvarların yıkılmasını, eğitimin yalnızca çocuklarının eğitim yapmalarını sağlayacak paraya sahibolanların

ayrıcalığı olmamasını, eğitimin Küba'nın günlük ekmeği olmasını ister.

Las Villas üniversitesinin profesörlerinin ve şimdiki öğrencilerinin işçi ve köylü kitlelerini üniversiteye almak gibi bir mucizeyi gerçekleştirmelerini beklemiyorum, böyle bir düşünce hiç bir zaman aklımdan geçmez, mantıklı olan da budur. Aşılacak uzun bir yol vardır, uzun hazırlık yıllarında, siz bunun denemesini yaptınız. Fakat devrimci ve isyancı olarak benim küçük geçmişime dayanarak, Las Villas üniversitesinin şimdiki öğrencilerine eğitimin kimseye bırakılan bir miras olmadığını ve şimdi görev yaptığımız eğitim kurumunun kimsenin aldığı bir miras olmayıp tüm Küba halkına ait olduğunu anlatabilirim. Ya onu halka verirsiniz, ya da halk gelip onu alır. Mesleğimin çeşitli aşamalarına üniversiteli olarak, orta sınıftan bir insan olarak, kuşkusuz sizin bugün sahip olduğunuza benzer gençlik özlemleri olan bir doktor olarak başladığım için. mücadele sırasında değiştiğim için, devrimin kaçınılmaz bir zorunluluk olduğuna ve halkın davasının son derece haklı olduğuna inandığım için, bütün bu sebeplerden dolayı, şimdi üniversitenin sahipleri olan sizlerin onu halka vermenizi isterdim. Bunu halk yarın gelir alır diye bir tehdit olarak değil, yalnızca bu, Küba ya vermekte olduğumuz güzel örnekler arasında fazladan bir örnek olacağı için, Las Villas Merkez üniversitesinin sahipleri olan öğrencilerin devrimci hükümetleri aracılığıyla onu halka vermelerini söylüyorum. Meslek arkadaşlarım olan üniversite profesörlerine de benzeri birkaç şey söylemek istiyorum, zenciler, melezler, işçi ve köylülerle renk kazanmaları gereklidir; halka gitmek, halkla uyum halinde olmak, yani tüm Küba'nın ihtiyaçlarına karşılık vermek gereklidir. Bu başarılıldığında, kimsenin bir kaybı olmayacaktır. Her şeyi kazanmış olacağız ve Küba daha

sert adımlarla geleceğe doğru yürüyüşünü sürdürebilecektir, ve o zaman şimdi sizi selamlayan bu doktoru, bu komutanı, bu banka müdürünü ve bugünkü pedagoji profesörünü, bu profesörler toplantısına kabul etmek gerekli olmayacaktır.

3. KÜBA'NIN EKONOMİSİNİN GELECEĞİNDE ÜNİVERSİTENİN ROLÜ[4]

Sevgili yoldaşlarım,

Görüşmemizin konusunun gelişimine dokunmadan önce, sizden M. Naranjo'nun -beni takdim edenin adı buydu sanıyorum- anlattıklarının bir kelimesine bile inanmamanızı, beni devrimci ve birinci sınıf öğrencisi olarak mütevazî yerimde bırakmanızı rica ediyorum, çünkü halen Devrim Üniversitesinin maliye dalında birinci sınıf öğrencisiyim. Sadece bizim için ortak olan ve bizi bir çeşit kardeşlik içinde birbirimize yaklaştıran bu sade devrimci ve öğrenci sıfatlarıma dayanarak sizinle sohbet etmeye geldim. Bu görüşmenin daha az biçimsel olmasını, soru-cevap şeklinde ve hatta tartışmalı olmasını umdediyordum, fakat bu söylevin televizyon aracılığıyla bütün ülkeye yayılacağı öğrenilince sözlerime biraz çeki-düzen vermem gerekti, çünkü yaklaşacağımı ve üzerinde konuşacağımı bildirdiğim konu benim uğraştığım konudur ve sanıyorum aranızdan birçokları da bununla uğraşiyor. Konuşmamın başlığı aşağı yukarı şöyle olabilirdi: "Küba ekonomisinin geleceğinde üniversitenin rolü", çünkü ekonomi alanında yeni bir aşamaya giriyoruz. Politik alanda gerekli olan bütün

nitelikleri kazandık, bu bizim ekonomide reforma başlamamızı sağladı, hatta bu alanda ilk adımı artık bile, toprağımızın özel mülkiyet yapısını değiştirdik, yani gelişme süreci içinde, olması gerektiği gibi, tarım reformuyla işe başladık.

Fakat bu gelişmenin nasıl olacağını bilmek için, tarihi ve ekonomik yerimizi belirlemek gereklidir.

Bir gelişim sürecine başlıyorsak, bunun anlamı bizim gelişmiş olmadığımız, az gelişmiş, yarı-sömürge, yarı sanayileşmiş olduğumuzdur. Fakat bizi az gelişmiş, yarı-sömürge, yarı sanayileşmiş bir ülke yapan rejimin karakteristiklerinin ne olduğunu incelememiz gereklidir. Bizi az gelişmiş bir ülke yapan bu rejimin karakteristiklerinin ne olduğunu incelememiz ve bu durumdan kurtulmamızı sağlayacak tedbirlerin neler olduğunu görmemiz gereklidir.

Doğal olarak, az gelişmiş bir ülkenin birinci karakteristiği sanayisinin olmayışı, mamul maddelerinin sağlanması için dışarıya bağlı oluşudur ve Küba az gelişmiş ülkenin bu birinci tanımına tamamiyle uymaktadır.

Mutlak olarak bir yarı-sömürge ülke olduğumuz halde Küba'nın yıllar boyunca, görünüşteki bolluk ve zenginliği nasıl açıklanabilir? Bunu açıklamak basittir, çünkü Küba'nın iklimi olağanüstüdür ve tek bir endüstrinin, şeker endüstrisinin hızlı gelişimi bizim dünya pazarında bu tek endüstri, şeker endüstrisi konusunda en yüksek üretkenlik düzeyleriyle yarışmaya girmemizi sağlamıştır. Kendi koydukları yasaları çiğneyerek, şeker endüstrisinin gelişimine itici güç kazandıran, Kuzey Amerika sermayeleriydi.

Küba'da Kuzey Amerikan hükümeti zamanında bütün Kuzey Amerikalılara adada toprağa sahip olmayı yasaklayan eski bir yasa vardı. Yasa böyle söylüyordu, fakat çabucak çığnendi ve Küba'da yabancıların toprağa sahip olmasını önlemeyi amaçlayan Sanguily raporu hiçbir şey kazandırmadı. Yavaş yavaş yabancılar şeker kamışı plantasyonlarına sahip çıktılar ve her yıl altı milyon ton şeker üreten ve dünya pazarında rekabete girebilecek bir üretkenliğe sahip 161 şeker fabrikasından oluşan güçlü bir endüstri yarattılar. Fakat Küba'nın yarı-sömürge ülkelerin temel karakteristiklerinden birini, yani tek yönlü bir üretici olma ve yalnızca ve özellikle tek bir ürüne bağlı kalma, bununla bütün tüketim maddelerini yabancı pazardan elde etmesini sağlayacak dövizlere sahip olma özelliğini korumasına çok büyük bir özen gösterdiler. Güya bize şekerimize karşılık yüksek bir fiyat ödüyormuş gibi yaptılar, fakat, sadece arz ve talep yasasıyla ve ucuz bir tarifeye yönetilen bir serbest ekonomi içinde, Kuzey Amerikan mamul ürünleri için, ne yerli sanayilerin, ne de Birleşik Devletlerin dışında başka yerlerden gelen mamul ürünlerin yarışabileceği tercihli tarifeleri zorla kabul ettirdiler.

Bu çok belirgin ekonomik bağımlılık, daha ulusal bağımsızlığımızın ilk başlarında, Platt yasasından sonra bile, hemen hemen mutlak sayılabilecek bir politik bağımlılık şeklinde ortaya çıktı. Bu politik durum k Ocak 1959'da tasfiye edildi ve hemen arkasından Kuzey'in devri ile sürüşmeler ve güçlükler belirdi. O güne kadar tercihli muamele görmeye alışmış bir ülkenin, birdenbire Karaiblerin bu küçük sömürgesinin devrimin kullanabileceği tek lisanla konuşmaya kalkışmasıyla, yani

eşit muamele görmek istediğini ilân etmesiyle karşılaştığını düşünürsek bu sürtüşmeler akla uygundur.

Başlangıçta, yarı eğlenmiş, yan endişeli bir ifadeyle bacaklarına tekme atmaya niyetlenen bir sakallı cüceye bakan, fakat cüssesi sebebiyle uzağa fırlatılmayan kocaman Sam Amcaları gösteren karikatürlere rastlanıyordu. Fakat sakallı cüce Amerikalıların boyutlarına erişecek kadar büyüdü ve Amerika'nın para babalan karşısında canlı bir varlık halini aldı. Herhangi bir ülke, sömürü karşısında hoşnutsuzluğunu ve uyuşmazlığını dile getirmek istediğinde Fidel Castro'nun sevdiğimiz portresini bayrak olarak yükseltir.

Politik etki konusunda Amerika'da yenilmezliğin en yüksek noktasına eriştik. Büyük Amerika ülkelerinin hoşuna gitsin gitmesin, tartışmasız halkın önderleriyiz. Herşeye kaadir efendilerin gözünde, nefret ettikleri Amerika'da saçma, olumsuz, saygıya değer olmayan ve karmakarışık ne varsa hepsini temsil ediyoruz, fakat öte yandan, Riyo Bravo'nun güneyinden başlayarak, büyük Amerikan halk kitlesi yani bizim Amerika'mız için, küçük düşürücü anlamda "melez" dedikleri halklarda soylu, içten ve savaşçı olan ne varsa hepsinin temsilcisiyiz. Fakat politik gelişmemizin ekonomik gelişmemizle aynı düzeyde olmadığını (yani onu çok aştığını) gayet iyi biliyoruz. Birleşik Devletler Temsilciler Meclisinde entrika çeviren ekonomik saldırı eğilimlerinin bazı sonuçlar vermesi bu nedenledir, çünkü tek bir ürüne ve tek bir pazara bağlı olduğumuz halde, bu bağımlılıktan kurtulmak için bütün gücümüzle mücadele ettiğimizden ve SSCB ile 10 milyon dolarlık ya da pesoluk bir kredi ve bir milyon ton şeker için anlaşma imzaladığımızdan, sömürge temsilcileri ortalığı bulandırmaya uğraşıyorlar.

Başka bir ülkeye satış yaparak kendimizi köleleştirdiğimizi kanıtlamaya çalışıyorlar. Kuzeyin devine sözümona tercihli fiyatlarla her zaman sattığımız şekerimizin üç milyon tonunun Küba halkı için nasıl bir kölelik anlamına geldiğini hiçbir zaman kendi kendilerine sormamışlardır.

Pazarlarımızı ve üretimimizi çeşitlendirmek için bir ekonomik mücadele, halkı aydınlatmak, her an Küba devriminin niçin başka pazarlar aradığını göstermek için bir politik savaş yürütüyoruz. ABD Temsilciler Meclisinde tezgâhlanan yasa hikayesiyle, hazırlanan saldırıya karşı çıkmamızın ve daha başka, çeşitli pazarlara yönelterek şekerimizi hızla kurtarmaya çalışmamızın tarihi nedenini kanıtlayabiliriz. Fakat buraya yalnızca şekerden sözetmeye gelmedim: Ondan hiç sözetmemeyi isterdim, çünkü yapmaya çalıştığımız şey, şekerin Kübalıların elleriyle Küba fabrikalarında, dünyanın tüm pazarlarında mübadeleleri sağlamak için üretilen çok çeşitli Küba ürünlerinden biri olmasını sağlamaktır. Tekniğin ve kültürün rolünün gelişmede en büyük önemini kazandığı yön ve düzey budur, burada ulusumuzun gelecekteki gelişimi için eğitim merkezlerimizin rolünden sözetmek istiyorum. Bir ülkeye biçim verenin eğitim olduğunu sanmıyorum, kültürsüz ordumuzla pek çok engeli ve önyargıyı yıkarak bunun böyle olduğunu kendimiz kanıtladık, fakat ekonomik gelişmenin, yalnızca bir ekonomik dönüşmenin etkisiyle, bu düzeyde bir dönüşme yaratabileceği de düşünülemez.

Eğitim ve ekonomik gelişme sürekli olarak birbirini etkiler ve birbirlerini tamamlarlar, ekonomik alanda ulusun tablosunu tamamıyla değiştirebildiysek de, görünüşte üniversitede aynı yapıyı sürdürüyoruz. Sorun

pratik alanda ortaya çıkıyor, örneğin tarım reformu ulusal enstitüsü konusunda.

Bir hamlede petrolümüzü kurtardık, petrolümüz Küba'nın oldu, madenlerimizi kurtarmak ve onların Küba madeni olmasını sağlamak için gerekenlerin belli başlılarını yaptık. Üretimin çok önemli ve temel altı daimi, yani ağır kimyayı, hidro karbürlerden başlayarak organik kimyayı, madenleri, yakıtı, genellikle metalürji ve özellikle demir madenini, tarım ve hayvan yetiştirme alanında yoğun bir şekilde gelişmemizden doğan ürünleri içine alan bir kalkınma sürecine giriştik, fakat ülkenin üniversitelerinin kazandırdığı hazırlığın devrimin yeni ihtiyaçlarına, ne yöneliş, ne de nicelik bakımından uymadığı acı gerçeğiyle karşılaştık.

Daha geçen gün yoldaş Quevedo, Havana Üniversitesinde bir ekonomi bölümü olması gerekip gerekmediği konusunda fikrimi sordu. Oysaki buna cevap vermek için, durumun bir analizini yapmak ve devlet planlama örgütlerinde halen çalışmakta olan ekonomi uzmanlarının sayısını ortaya çıkarmak yeter. Araştırmamızın sonucunda üzücü bir durumla karşılaşıyoruz. Bizde, ekonomik danışman olarak Şilililerden, Meksikalılardan, Arjantinlilerden, Venezüellalılardan, Perululardan ve daha başka herhangi bir Amerika ülkesinin gönderdiği yoldaşlardan başkası yoktur, yani bunlar C.E.P.A.L ve İ.N.R.A örgütlerinin atadığı kimselerdir, hatta ekonomi bakanımız bile yabancı ülkelerin üniversitelerinde yetişmiştir. Bir ekonomi bilimleri fakültesi olması gerekip gerekmediği sorusunun cevabı apaçık ortadadır: Bu büyük bir ihtiyaçtır, ayrıca uzman profesörlere, bir bakıma devrimimizin temposunu ve yönünü temsil eden

ekonomimizin temposunu ve yönünü yorumlayabilecek ve açıklayabilecek profesörlere de ihtiyacımız vardır.

Bir örnek verelim. Kimya biliminin temellerini öğrenmiş maden mühendislerimiz, petrol mühendislerimiz ve kimya mühendislerimiz olsa, bu sanayinin altı temel dalının herbirinde, hükümet bunların sağladığı itici gücü geliştirmek ve yeni, olağanüstü dinamik bir biçim kazandırmak zorunda kalır; yalnız, bunun için, teknisyenlerin oluşturacağı uygulayıcı koldan yoksunuz. Hatta, dikkat edin, devrimci teknisyenler bile demedim, - oysaki, ideal olanları bunlardır- yalnızca teknisyen dedim, kategorisi, ideolojisinin yaratacağı engeller, kafa yapısı, geçmişin kalıntıları ne olursa olsun. Devrimci teknisyene doğru tırmanmayı sağlayacak böyle düpedüz bir teknisyene bile sahip değiliz. Böylesi bile yok! Ayrıca, öğrencilerin görevini tamamlayıp, öğrenimlerini bitirmeleri için her türlü kolaylığın gösterilmesinin gerekli olduğu böyle bir anda, şu sorunla karşı karşıyayız: bir öğrencinin, örneğin Santa Clara'dan ayrılıp Havana'ya yerleşmesi, eğitim çevresiyle bütün ilişkisini kesmesi demektir, çünkü bu küçük ülkede bulunan üç üniversite henüz bir ortak eylem programı ortaya koyamamışlardır.

Hükümet iyi bildiği bir yol tutturmuş olduğuna, tümüyle halk hükümetin tutumunu desteklediğine, sizlerin de bugün Amerika'nın gurur duyduğu bu devrimi kanınız ve canınız pahasına korumak için elinizden geleni yaptığınız bilindiğine göre, Üniversitemiz de niçin diğer üniversitelerle birlikte, devrimci hükümetle aynı yolda ve aynı tempo içinde ilerlemesin?

Kamera önünde polemik yapmak için buraya gelmiş değilim, bu noktaya yalnızca herkesin şunu iyice

bellemesi için dikkatleri çektim: ilkelere ikilik olmayacağı gibi, öğrenim gençliğinde de, ölçütlerde ikilik olamaz; devrimi savunmak için hayatım vermeye hazır olan bir kişi, devrimle birlik olmaya da hazır olmalıdır - bu, daha kolaydır- çünkü, ne denirse densin, bir ölçüte bağlı kalmak, hayatını bir erek uğruna vermekten daha kolaydır.

Bu nedenle, üniversite şu sıralarda olağanüstü bir önem kazanmıştır, fakat bir bakıma çoğunluğu hükümeti destekleyen bireylerden oluşmasına rağmen, devrimi geciktiren bir potansiyel unsuru halini almıştır. Bugün, hiç korkmayın, herşey toz pembe görünüyor, fakat yarın ya da yarından sonra teknisyen yokluğu bir endüstri kurulmasını kesinlikle engelleyecek, bu endüstrinin kuruluşunun üç, beş yıl hatta daha fazla bir zaman için ertelenmesi gerekecektir. O anda, anfilerini devrimin ve halkın istediği düzeye yükseltmemeyen bir üniversitenin bu geri kalmışlıkta oynadığı rolün önemi ortaya çıkacaktır.

Bunun çaresi yok mudur? Üniversitelerin geri kalmışlığın bir etkeni ve nerdeyse karşı devrim yuvaları haline gelmesinin önüne geçilemez mi? Devrimci inancımın bütün gücüyle böyle birşeye inanmayı reddederim. Mutlak olarak yapılması gereken tek şey, koordinasyondur. Hükümete bağlı tüm kuruluşların arzularının merkezi halini alan bu küçük kelime, öğrenci yoldaşların da dikkatlerinin konusu olmalıdır: Havana üniversitesi öğrencileriyle, Las Villas ve Oriente üniversitelerindekiler arasında, bu üç üniversitenin programlarıyla bu üniversitelere öğrenci yetiştiren öğretim kurumları ve kolejlerin programları arasında, yeni yetişen öğrencilerle devrimci hükümet arasında koordinasyon olmalı, bu koordinasyon sayesinde, belirli bir anda,

öğrenciler hükümetin planları gereğince, örneğin gelecekte yüz kimya mühendisine ihtiyaç olacağını bilmeli, bu koordinasyon sayesinde, meslekdaşlarımız olan doktorlar arasında, büyük bir toplumsal görevi yerine getirmeyip de yalnızca hayat kavgasıyla ömür tüketen, bürokratik işlerde zaman öldürenler bulunmamalı; eski, sözde hümanist mesleklere gereğinden fazla önem verilmemeli, bunlar ülkenin kültürünün gelişimi için gerekli oldukları ölçüde değer taşımalı, öğrenci kitlesi, tekniğin hergün yarattığı yeni mesleklere yönelmelidir; çünkü bu mesleklere çalışacak elemanların bugün bulunmayışı, yarın kendini çok acı bir biçimde hissettirecektir. İşte, devrimci hükümetin planının elverdiğince hızla gerçekleştirilmesinde başarının ya da başarısızlığın sırrı budur -başarısızlık demeyelim de, nispi başarısızlık diyelim-. Şu anda, uluslararası teknisyen örgütleri ve orta derecede bir bilimsel temele sahip teknoloji enstitüleri için olanak araştıran Eğitim Bakanlığıyla anlaşmış durumdayız.

Bunun gelişmemiz için büyük yararı olacaktır; fakat bir ülke, tüm planlarını kendisi yapmadıkça, sınırlarının içinde varoluşunu sürdürmek için gerekli ürünlerin en büyük kısmını kendisi imal etmedikçe gelişmiş sayılmaz. Teknik bizim bazı şeyler imal etmemizi sağlar, fakat nasıl imal edilmeleri gerektiği, şimdiki durumu aşan bir ileri görüşlülük, planlama uzmanlarının işidir, bunlar, bugün hayal ettiğimiz yeni üniversitenin, on-onbeş yıl içinde Küba'nın ihtiyaçlarına cevap verebilecek öğrenciler yetiştirebilmesi için, geniş bir genel kültürle birlikte, üniversitelerin enstitülerinde öğretilmelidir.

Bugün hâlâ, çeşitli görevlerde, bürokratik işler gören bir miktar diplomalılara rastlanıyor. Ekonomik gelişme, bilimin bazı dallarında yararlanabileceği aydınların

fazlalığına işaret etti ve ihtarda bulundu, fakat üniversiteler, ekonomik gelişmenin kınamasına karşı kulaklarını tıkadılar, aynı türden diplomalılar yetiştirmeye devam ettiler. Böylece bizler, planlarımıza eğilmek, gelişmenin karakteristiklerini enine boyuna incelemek ve sonuç olarak yeni diplomalılar oluşturmak zorunda kaldık. Bir gün, birisi bana, meslek seçmenin içten gelen bir eğilim, kişisel bir iş olduğunu, bu eğilimin boğulmasının doğru olmayacağını söyledi.

Herşeyden önce, bu görüşün yanlış olduğu kanısındayım. İstatistik bakımından, kişisel bir örneğin çok inandırıcı olacağını sanmıyorum ama ben mesleğime mühendislik öğrenimiyle başladım, doktor olarak devam ettim, daha sonra komutan oldum, şimdiyse, görüyorsunuz ki hatibim. Bazı temel iç eğilimler vardır, elbette, fakat bugün bilim dalları o kadar çeşitlidir ki, herhangi bir kimsenin, entellektüel gelişiminin daha başında, gerçek eğiliminin ne olduğuna kesinlikle karar vermesi zordur. Bir kimse, cerrah olmak istediğini söyleyebilir, bu isteğini yerine getirebilir ve hayatının sonuna kadar bundan hoşnut kalabilir; fakat bunun yanında, toplumun son derece katı koşulları izin verse pek âlâ, deri hastalıkları uzmanı, ruh hekimi, ya da hastane yöneticisi olabilecek 99 cerrah bulunacaktır. İçten gelen eğilimler, yeni mesleklerin yaratılmasında, dağılımında ve eski mesleklere yeni bir yöneliş kazandırılmasında ancak çok, küçük bir rol oynayacaktır. Daha önce de söylediğim gibi, bunun nedeni toplumun muazzam ihtiyaçlarıdır; ayrıca, bugün doktor, mühendis, ya da mimar olmak isteyen, fakat yalnızca, bu öğrenimleri yapmak için maddi olanağı bulunmadığından, arzularını gerçekleştiremeyen yüzlerce, binlerce, hatta belki de

yüzbinlerce Kübalı vardır. Bu durum, kişisel özellikler arasında iç eğilimlerin ne ölçüde rol oynadığını gösterir.

Bunda ısrar ediyorum, çünkü çağdaş dünyada, bir yandan bir damar hastalıkları uzmanı -bildiğim bir meslek olduğu için tıptan örnek veriyorum- ile bir göz hastalıkları uzmanı ve bir ortopedist arasında hiçbir ilgi yoktur, öte yandansa, her üçü de, fizikçiler, ya da kimyagerler gibi, bunların hepsi için ortak olan belirli sayıda elementin aracılığıyla maddi olayları incelerler. Bugün, artık benim orta okulda öğrendiğim gibi -belki orta okullarda hâlâ böyledir- fizik ve kimya denilmiyor, fiziko-kimya deniliyor. Fiziği ve kimyayı öğrenmek için, matematik de öğrenmek gereklidir. Böylelikle, tüm meslekler, öğrenciye gerekli minimum bilgiler demeti halinde birleşmişlerdir. O halde, bugün üniversitenin birinci sınıfına başlayan bir yoldaşın, duruma göre, bilgi kazandığı güç bir yolu aştıktan sonra, altı, yedi, ya da beş yıl sonra ortopedist, avukat, yada kriminolog olacağını kesinlikle bildiğini nasıl ileri sürebiliriz? Daima, bireylere bağlı olarak değil, kitlelere bağlı olarak düşünmemiz gerektiğini sanıyorum. Bireysel açıdan düşünmek yanlışdır, çünkü bireyin ihtiyaçları, onun bütün yurttaşlarının oluşturduğu insan yığınının ihtiyaçları yanında kaybolur gider.

Sizlere, bugün üniversite ile devrimin ihtiyaçları arasındaki ayrılığı kanıtlayan sayılar ve veriler getirmeyi içtenlikle istiyordum, öğrenci yoldaşlar. Ne yazık ki, istatistiklerimiz çok kötü tutulmuştur, burada istatistikçi de yok, bütün bunlar henüz yeni yeni örgütleniyor. Pratik ve elle tutulur, gözle görülür sorunlara alışık olan sizlere sayılarla kanıt getiremedim. Bunu da başka bir zaman yapacağım, şimdiki gibi sabırla dinlerseniz ne mutlu bana. Yoksa üniversitenin problemlerini, benimle değil,

kendi aranızda, profesörlerinizle, Oriente ve Las Villas üniversitelerindeki yoldaşlarınızla ve hükümetle tartışınız, çünkü bu, sorunları halkla tartışmak demektir.

4. SENDİKAL HAREKETE SAYGI OLARAK[5]

Ben buraya bana saygılar sunulsun diye değil, Direniş Ordusu adına Küba işçi sınıfına saygı sunmaya geldim. Çok yararlı insanların yönetiminde olan işçi sınıfı yenilen zorba yönetimin sebeb olduğu sayısız felaketli korkunç olaylardan sonra kendini toparlayabilmek için kahramanca mücadele etmektedir.

Emekçilerin sarayına silahlı olarak ve muhafızlarla geldiğim için üzgünüm, çünkü burası insanların yeni kurumlan oluşturmak için çalıştıkları bu dönemde barış ve huzur dolu bir yer olmalıydı. Bununla birlikte, koşullar, başlayan devrimin güven altına alınabilmesi için bizi silah taşımaya zorluyor. Savaş, diktatörlüğün bozgunuyla bitti, fakat daha yapılacak çok şey kalıyor geriye. Bugün, ben bir gerilla savaşçısıyım, artık meslekten bir doktor değilim. Küba dışarıdan, ya da adanın içinden gelebilecek her türlü tehlikeden tamamıyla kurtuluncaya kadar da gerilla savaşçısı olarak kalacağım.

Bir devrime giriştik, fakat bu dünyada yalnız olmadığımızı aklımızdan çıkarmamalıyız. Latin Amerika halkları diktatörlükler yüzünden acı çekiyor, onlar, da kurtulmalıdırlar. Yardımaımıza ihtiyaçları var. Aynı zamanda, bizim kurtulmuş olmamızı istemeyen çıkar sahipleri de var. Kuzey Amerika basını devrimimize saldırıyor ve kurşuna dizilecek olanlar için af istiyor. Oysaki Birleşik Devletler, Batista'ya,

20.000 Kübalıyı öldürtmek için silah gönderirken, Kuzey Amerika basını hiç de telaş göstermiyordu. Ancak şimdi, 300 suçlu haklı olarak cezalandırılınca eteği tutuştu. Bu basın kampanyası Wall Street'in güçlü çıkar sahiplerince finanse edilmiştir, fakat bizim için korkulacak bir şey yoktur. Biz bu devrimi dışarıdan hiçbir yardım almadan yaptık.

Sözlerime son verirken, halkımızın Direniş Ordusuna çok şeyler borçlu olduğunu söylemek isterim. Bu borç köylülüğümüzün lehine olacak gerçek bir tarım reformuyla Ödenmelidir. Direniş Ordumuzun büyük çoğunluğu özünde köylülükten gelir. Halkımız ne istediğini bilmektedir. Düşüncelerini, yarın devrimimizi, başkanımız Doktor Urrutia'yı ve başkomutanımız Fidel Castro'yu desteklemek için yapılacak kitle mitinginde dile getirmelidir.

5. İŞÇİ SINIFI VE KÜBA'NIN SANAYİLEŞMESİ[6]

Bizimki gibi halk tarafından ve halkın iradesiyle yapılan bir devrim alman her tedbir tümüyle halka maledilmedikçe ilerleyemez. Coşkuyla bu tedbirleri almak için, devrimci süreci ve canla başla bu tedbirleri almaya neden ihtiyaç duyulduğunu bilmek gereklidir, insan kendini feda ediyorsa, bunu neden yaptığını bilmelidir. Ortak refaha varan sanayileşme yolunu aşmak güç bir iştir.

Ayrıca, dünyada çelişkiler keskinleştiği ve dünyanın az gelişmiş bölgelerindeki halk hareketleri Birleşik Devletlerin saldırgan ekonomik emperyalizminin yerini aldığı ölçüde, Kuzey Amerika'nın saldırganlığı kendi

denizinin[7] yani Karayielerin çerçevesi dışına çıkamıyor. Diğer kelimelerle, her yerde gördüğümüz büyük uyanış Küba için tehlikeler doğuruyor. Artık, bütün bu olayların kısmen sorumlusu olduğumuzun bilincine varmalıyız.

Az gelişmiş ülkelerde apaçık bir uyanış görülüyor; Küba örneği belirli bir ölçüde bunda katkıda bulunmuştur, örneğimizin, Latin Amerika'da, Japonya'dakinden daha güçlü bir etki yarattığını söylemeye bile gerek yoktur. Bununla birlikte sömürgeci güçlerin eskiden sanıldığı kadar güçlü olmadıkları kanıtlanmıştır.

Kanımızca her türlü saldırıya karşılık yine de gelişecek olan uluslararası dayanışmanın olumlu yönü budur. Saldırıdan söz ederken, yakında, şeker kotalarımız konusunda, Birleşik Devletler Temsilciler Meclisi'nden gelecek olan ekonomik saldırı gibilerinden değil, gerçek saldırıdan söz etmek istiyorum.

Önümüzde aşılabacak zor bir yol var. İşçilerin, köylülerin ve geleceğe doğru yürümek zorunda olan tüm yoksul sınıflarımızın birliğinden güç alıyoruz.

Konferansım, köylülere değil doğrudan doğruya işçilere sesleniyor. Bunun iki nedeni var. Önce, köylüler birinci tarihi görevlerini tamamıyla yerine getirdiler, toprak üzerindeki haklarını elde etmek için enerjiyle savaştılar ve artık zaferlerinin meyvelerini topluyorlar. Köylülüğümüz tümüyle devrimin izindedir, işçi sınıfıysa, tersine olarak, henüz sanayileşmenin ürünlerini almış değildir. Bu, niçin böyledir? Buna verilecek açık cevap şudur: sanayileşme için önce bir temel yaratmamız gerekiyordu, bu temelse tarımın yapısında değişiklik istiyordu. Tarım reformu sanayileşmenin temelini yarattı.

Şimdi sanayileşme yoluna çıkıyoruz. İşçi sınıfının rolü çok büyük bir önem kazanmıştır. İşçiler tüm görevlerini ve yaşadığımız anın önemini anlamalıdır. Bunlar olmasaydı sanayileşmiş bir toplum yaratmayı başaramazdık.

Bunun çok açıkça anlaşılmasını istiyorum, devrimcilerle konuşurken kaçamak yollara sapmanın gereği yoktur. Bütün zayıf yönlerimizi bilmemiz ve bu zayıflıklarımızı yenmeye çalışmamız daha iyidir. Devrimci hareketin önce köylüler arasında temellendiğini ve ancak daha sonra işçi sınıfı içinde kök saldıığını saklayamayız. Bunun birçok sebepleri vardır, önce, en güçlü ayaklanma hareketi köylülüğün yaşadığı bölgelerde ortaya çıktı. Ayaklanmanın en büyük prestije sahip yöneticisi olan Fidel Castro köylülerin yaşadığı bir bölgede bulunuyordu. Fakat çok önemli ekonomik ve toplumsal nedenler de vardır: Küba, bütün az gelişmiş ülkeler gibi güçlü bir proletaryaya sahip değildi.

Bazı sanayi dallarında, özellikle tekelci sermayeye bağlı yeni dallarda, işçiler bazen ayrıcalıklı bireylerdiler. Şeker kamışı işleyen işçi üç ay süreyle güneş altında saatlerce ter dökmek, geri kalan dokuz ay boyunca ise, diğer işçiler bir yıllık işe sahipken ve altı kat fazla ücret alırken açlık çekmek zorundaydı. Bu durum işçi sınıfı içinde büyük bir ayrılık yaratıyor ve bölünmelere yolaçıyordu. Sömürgeci güçlerin de istediği buydu; kurulu düzeni devam ettirmek isteyen bir azınlığa ayrıcalıklar sağlayarak işçi sınıfını bölmeye çalışıyorlardı. İşçiye ancak kendi çabasıyla yükselebileceği, ortak eylemle bir şey başaramayacağı söyleniyordu. Bu yüzden proletaryanın dayanışması kırılmıştı.

İktidarı ele geçirdiğimizden beri Mujal'ın[8] temsilcilerine karşı amansız bir savaş yürütmemizin nedeni budur. Bu temsilciler sendika hareketinin gelişimini durduruyorlardı. Bugün geçmişin bu temsilcilerinin tamamıyla dağıtıldığını söyleyemeyiz, fakat yakında bunlardan bir eser kalmayacaktır.

Bununla birlikte işçi sınıfında hâlâ sorunları patronla işçi karşıtlığına bağlı olarak ele almak gibi bir ruh hali varlığını sürdürüyor, buysa gerçeğin çok basite indirgenmiş bir analizidir. Bugün, sanayileşme sürecimize başladığımız ve devlete en ön planda bir rol verdiğimiz şu sıralarda, birçok işçinin devleti herhangi bir işveren olarak düşündüğünü görüyoruz. Devletimiz bir patron devletin[9] tam tersidir; bunun sonucu olarak bu durumun iyice belirtilmesi için, işçilerle uzun görüşmeler yapıldı. Şimdi işçiler tutumlarını değiştiriyorlar, fakat gelişmeyi kısa bir süre için frenlemişlerdir.

Bazı örnekler verebilirdim, fakat ne bireysel örnekler üzerinde tartışmak, ne de herhangi bir kimseyi parmakla göstermek gereklidir, çünkü birçok hallerde sorunun kötü niyetten değil de kökünden koparılıp atılması gereken bir eski zihniyetten doğduğuna inanıyorum. İşçiler devrime engel olmak istemiyorlar. Fidel'in kısa bir zaman önce söylediği şu sözler herkes için çok açıktır: en iyi sendika yöneticisi, işçilere günlük ekmeklerini sağlamaya çalışan kimse değildir. En iyi sendika yöneticisi, herkesin günlük ekmeği için savaşan, devrimci süreci çok iyi kavrayan ve devrimci süreci analizleyip en ince yönlerine varıncaya kadar anlayarak hükümeti destekleyen, bazı devrimci tedbirlerin nedenlerini açıklayarak yoldaşlarını ikna eden kimsedir. Fakat bunun anlamı, sendika yöneticisinin çalışma bakanı ya da başka bir hükümet yöneticisinin

söylediklerini tekrarlamakla yetinen bir papağana dönüşmesi gerektiği değildir.

Hükümetin yanlışlar yapacağı ve sendika yöneticisinin dikkatleri bu yanlışlar üzerine çekmek zorunda olduğu açıktır. Bu yanlışlar tekrarlanırsa sendika yöneticisi dikkatleri daha büyük bir güçle bunların üzerine çekmelidir. Bu yalnızca bir yöntem sorunudur. Hükümette pek çok halk temsilcisi var; bunlar halka hizmet etmek istiyorlar ve yapabileceğimiz her türlü yanlış düzeltmeye hazırlar. Bunun istisnası yoktur. "Batı dünyası,, diye adlandırılan bu kıtanın en büyük ekonomik ve askeri gücüne karşı çarpışarak hızlı bir gelişme sürecinin yükümlülüğü altına giren bir grup genç adamın daha önceden edinilmiş deneyleri olmadığından hata işlenmesi doğaldır. Sendika yöneticisinin görevi onların hatalarını halkın temsilcilerine göstermek, gerekliyse onları inandırmak ve bu yanlışların düzeltilmesi için gerekli tedbirler almaya kadar bu tutumu sürdürmektir. Sendika yöneticisi yapılan yanlışları yoldaşlarına göstermeli, bunların üstesinden nasıl gelineceğini, herşeyin nasıl değiştirilmesi gerektiğini anlatmalıdır; fakat bütün bunlar tartışmalarla yapılmalıdır. Devletin çalıştırdığı işçileri greve gitmeye zorlayacak biçimde uzlaşmaz ve saçma bir tutum takınması yüzünden -burada sanayileşme sürecinden, yani çoğunluğun devlete katılmasından söz ediyorum- işçilerin grev yapması bizim açımızdan büyük bir yanlıştır, bu bizim sonumuzun başlangıcı olur. Bu başımıza geldiği gün, halk hükümetinin son bulması yaklaşmış demektir. Bu, öğrettiğimiz herşeyin inkârıdır. Hükümet bazen işçi sınıfının bazı kesimlerinden kendilerini feda etmelerini isteyebilir. Şimdiye kadar, iki kez, şeker kamışı işçileri büyük fedakârlıklar yaptılar; onlar, işçi sınıfının en savaşçı ve sınıf bilincine en yatkın

kesimidir, bunu bütün içtenliğimle söylüyorum. Gelecekte hepimiz devrimci görevlerimizi yerine getirmek ve ortaklaşalığın yararına ayrıcalık ve haklarımızın bazılarından geçici olarak vazgeçmek zorunda kalacağız. Burada da sendika yöneticisine başka bir görev düşer: Fedakârlığın gerektiği anı saptamak, bu anı analiz etmek ve işçilerin fedakârlığının elverdiğince az olmasını sağlamak zorundadır; fakat aynı zamanda yoldaşlarını fedakârlık yapmanın zorunluluğuna da inandırmalıdır. İşçiler bu isteğin yerinde olduğuna inanmalıdırlar; sendika yöneticisi durumu açıklamalı ve herkesin ikna olmasını sağlamalıdır. Bir devrimci hükümet, fedakârlıkları yukarıdan isteyebilir; fakat feragat herkesin iradesinin eseri olmalıdır.

Sanayileşme fedakârlık üzerine inşa edilir. Hızlı bir sanayileşme sürecine baloya gider gibi girilemez. Gelecekte bu çok açık olarak ortaya çıkacaktır. Şu sıralarda tekelci şirketler petrol işinde bize bir darbe indirdiler (daha doğrusu, henüz darbe indirmediler de çelme taktılar). Bizi petrolden yoksun etmeye çalıştılar. Birkaç yıl önce, petROLSÜZLÜKTEN devrimci hükümetimiz çökebilirdi. Ne mutlu ki, bugün petrole sahip olan ve onu kimseye bağlı olmaksızın satan devletler vardır; ayrıca onlar anlaşmamıza kimin karşı çıkabileceğine aldırmadan bu petrolü bize vermek olanağına sahiptirler. Dünyada bugünkü güçler dağılımı Küba'nın sömürgecilikten kurtulmasını ve kendi kaynaklarını kontrol altına almasını sağlamıştır.

Petrol bulunup bulunmadığını bilmediğimiz sürece yeraltı kaynaklarımız hiçbir değer taşımayacaktır. Bunu bilmek için ise petrol aramamız gereklidir ve bu çok pahalıdır. Buna sıra gelinceye kadar sanayi dallarımızı

yürütmek için yeterli enerji bulmak zorundayız. Ülkemizdeki enerjinin yaklaşık olarak yüzde 90'nının elektriğe bağlı olduğunu ve elektriğimizin yüzde 90'ndan fazlasının ise petrole bağlı olduğunu biliyorsunuz. Petrol ekonomimizde stratejik bir rol oynar; bu nedenle, bu sorun etrafında büyük çatışmalar patlak vermiştir. Bu çarpışmaların patlak vermesinin sadece bir an meselesi olduğunu biliyorduk. Yasal yollardan yabancı şirketlere yaklaştık: bunlarsa bizim başımıza yeni sorunlar açmaya çalışarak, tüm sömürgeci saldırganlıklarıyla karşılık verdiler.

Bugün petrole sahip olan bir devlet vardır; bu petrolü taşımak için gemileri ve buraya kadar getirecek gücü vardır. Eğer bu petrol kaynağına sahip olmasaydık, şimdi çok güç bir alternatif karşısında bulunacaktık: ya devrimin yıkılmasına göz yumacak ya da pek az bir farkla çok eski zamanlardaki ilkel duruma dönecektik, bu fark da yerli atalarımızın elinde bulunmayan atlarımız ve katırlarımız olmasından ileri gelmektedir. Bunun anlamı tüm endüstri dallarımızın büsbütün felce uğraması olacaktı. Elbette ki durum çok zor olacaktı. Ne mutlu ki üçüncü bir olanak var ve biz bundan yararlanmaya devam etmeliyiz.

Bu sözlerim, bizim kesin bir zafer kazandığımız ve bütün tehlikenin uzaklaştığı anlamına gelmez. Bugün içimizden çoğunun milis üniforması taşıması sebepsiz değildir. Uyanıklık ve eğitim bugün her zamankinden daha çok gereklidir. Aramızdan pek çokları belki de devrimi savunurken ölecektir. Fakat önemli olan bu anın gelebileceğini bilerek ve sezinleyerek yine de çalışmaya devam etmek, fakat bu an hiç gelmeyecekmiş gibi, ülkemizi barış içerisinde inşa etmeyi düşünerek çalışmaktır. Böyle düşünmeliyiz, bu en iyi çözüm yoludur

ve bizim böyle davranmaya hakkımız vardır. Bize saldırırlarsa, kendimizi savunacağız. Düşman bombaları yaptıklarımızı yıkarsa, zararı yok, zaferden sonra onları tekrar yaparız. Şimdi ise yalnızca yapıcılığı düşünmeliyiz.

Bütün bunlar bizi politik ve ekonomik alanlarda bugün sahip olduklarımızı incelemeye götürüyor. Bugün, kuşkusuz bir devrimci hükümete sahibiz. Bunu, herhangi bir şeyin kuşkulu bir duruma düşüreceğini sanmıyorum; hükümetimiz, halkın yaşam düzeyini yükseltmeyi ve halkımızın mutluluğunu olanaklı kılacak koşulları yaratmayı amaçlayan bir halk hükümetidir. Bir başka başarımız da geleneksel silahlı güçleri ortadan kaldırmak olmuştur.

Bir halk hükümetine sahip olmak, halk için esastır. Şimdi halkın hükümetine sahibiz. Fakat herhangi bir hükümet ne yazık ki orduya dayanmak ihtiyacındadır. Bir ordu bulundurmamak zorunludur, fakat bunu asalak bir kuruluş haline getirmekten sakınmalıyız. Ordumuz bu durumdan büyük ölçüde kurtulmuştur. Geleneksel orduyu ortadan kaldırmasaydık şimdi ya hapiste, ya da ölmüş olacaktık. Bugün Direniş Ordusunun bu denli önemli olmasının nedeni budur. Devrimci hükümetimiz Direniş Ordusundan destek alır. Onlar, bir ve aynı şeydir.

Ayrıca, coğrafik durumumuz iyidir, zengin bir doğa bize olağanüstü bir ekonomik gelişme sağlıyor. Daha bilinmeyen maden kaynaklarımız var. Nikel üretiminde dünyada ikinciyiz, ya da en azından batı dünyasında ikinci sırada geliyoruz. Nikel, füze başlıkları yapımında kullanılır. Yine bütün tankların zırhlanmasında nikel kullanılır ve daha son zamanlara kadar havacılık sanayicinde ince lehimlerin yapılmasında nikelden

yararlanılıyordu. Bu, gelecekte de kullanılacak stratejik bir madendir. Belki petrolümüz de var. Demire sahip olduğumuz biliniyor, gerçi işlenmesi zordur, fakat bu maden hiç değilse yurdumuzda çıkıyor. Kömürümüz yok, fakat kömür elde etmek için çare araştırıyoruz. Ayrıca, olağanüstü zengin şeker kamışı kaynaklarına sahibiz.

İşte aktifimiz bunlar; fakat pasifimiz de var.

En başta, gelişmemizin eşitsiz olduğunu söylemeliyiz. Bütün az gelişmiş ülkeler gibi tek yönlü bir üreticiyiz. En başta gelen üretimimiz şekerdir; gelişmemizin ağırlık merkezini bu ürün oluşturur. Şeker arıtma fabrikalarından' başka bir şey geliştirememişiz; eskiden bu fabrikalardan elde ettikleri paralarla bir grup ithalâtçı mamul ürünler satın alıyorlardı. Bütün bunlara, eski hükümetlerimizin hiçbir zaman şekerimizi uygun koşullarla satmaya çalışmadığını da eklemeliyiz; bunun yerine, Birleşik Devletlerin egemen olduğu bir sömürgeci ekonomik sistem önünde boyuna tavizler verip boyun eğiyorlardı. Hiçbir zaman yeni pazarlar yaratmayı denememişlerdi. Pek çok ülke ihtiyacından az şeker tükettiği ve dünyanın büyük bir kısmında satmalına gücü arttığı, daha çok şeker satın almaya hazır oldukları halde, ülkemiz yeni pazarlar aramamıştır. Eski yönetimler, gerçekler karşısında kördüler.

Bir kota sistemimiz vardı. Bu sistem, toprak sahiplerinin ihtiyaçlarından fazla toprak almalarını sağlıyordu. Sonuç olarak tarımsal gelişmemiz durgunluk içindeydi. Küba gibi doğal bakımdan zengin bir ülke ancak ilkel bir tarım teknolojisine sahipti. Toprak kendi haline, bırakılmıştı, yılda bir kez hasat yapılıyordu.

Tarlalara ortalama olarak yedi yılda bir başka ürün ekiliyordu. Bu nedenle Küba'da hasatlar çok düşüktü.

Bir sorun daha var. Bunu hepimiz biliyoruz ve ben bu sorunu abartmadan ele alacağım.

Toprağımızdan 90 mil uzaklıkta saldırı potansiyeli yüksek, savaş suçlularıyla dolu bir hava üssü bulunmaktadır. Burada diplomatik saldırıdan tutun da başka ülkeler için katil kiralamaya varıncaya kadar her şeyi yapıyorlar. Bugün Küba'ya karşı saldırılar yüksek bir düzeye ulaşmıştır. Stratejik bakımdan Karayiplerin tâ yüreğinde bulunuyoruz. Toprağımızda, bizimle sürekli olarak bir sürtüşme kaynağı oluşturan düşman üssü bulunuyor. Savaş çıkarmak istiyorlar. Herşeyi bir yana bırakın, Latin Amerika için "kötü örnek" olmak gibi tehlikeli bir onur da taşıyoruz. Biliyorsunuz, Eisenhower, Latin Amerikayı ziyarete gitti ve gözyaşartıcı gazların etkisiyle ağladı sonunda. Diğer kelimelerle zavallı başkanın durumu çok kritik.

Bizim başkanımız da Latin Amerika'ya gitti. Hükümet görevlileri ona karşı soğuk davrandılar, fakat halkın sıcak desteğini kazandı. Biz hem şerefli, hem de tehlikeli bir örnek oluşturuyoruz. Bu nedenle sömürgeciler bizi tecrit etmeye uğraşıyorlar; fakat bizi halktan koparmak olanaksızdır. Bizi dereceli olarak yalnız bırakmaya çabalıyorlar, önce Dominik Cumhuriyetinin diktatörünü tecrit etmeyi denediler; daha sonra Latin Amerika'da tecrit edilmesi gereken başka bir diktatör bulunduğunu ileri süreceklerdir. Fidel'in dediği gibi, bizi kuşatmaya çalışıyorlar, daha sonra saldırıya geçecekler.

İşte karşı karşıya bulunduğumuz dıştan gelecek tehlike budur. Bununla birlikte ilerlemeye devam etmek zorundayız. Politik tehlikeler önemsizdir. Ekonomik olanaklarımızı ölçmeli ve daha sonra sanayileşmemizi tamamlayıncaya kadar ilerlemeliyiz. Ortaya koymamız gereken bazı amaçlarımız var. Başlıca hedeflerimiz nelerdir? Ya en büyük amaçlarımız? Politik bakımdan, kendi kaderimize sahip olmak istiyoruz, bağımsız bir ulus olmak istiyoruz. Yabancıların müdahalesi olmaksızın gelişme sistemimizi kurmak istiyoruz. Dünyayla serbestçe ticaret yapmak istiyoruz. Halkın hayat düzeyini yükseltmek istiyoruz.

Politik sorun konusunda endişeye kapılmamalıyız. Halkın desteğine sahibiz ve hiç kimse bize bir politik sorun nedeniyle diz çöktüremez. Bununla birlikte, gelişmemiz, halka gereğinden daha pahalıya malolmamalıdır. Birçok tüketim maddelerinin kıtlığı nedeniyle bazılarının mutsuz olduğunu biliyoruz. Sömürgecilik bize bu malların kullanılmasını çok iyi öğretti. Çiklet bunun çok iyi bir örneğidir. Bize çiklet tüketmeyi öğrettiler; sonra da, ortada çiklet kalmayınca, bu adamlar, hükümetin halkın hayat düzeyini gerçekten yükseltip yükseltmediğini soruyorlar.

Yanlışlar yapabileceğimiz açıktır; fakat ihtiyaç duymadığımız ve temel olmayan pek çok madde olduğunu da anlamak gereklidir. Bugün 300.000 işsiz vardır. Bunun anlamı açlık, yoksulluk ve hastalıktır. Açıkça ve içtenlikle söylemeliyiz ki, hem bir yandan çiklet, şeftali ve başka lüks maddeler ithal edip hem de öte yandan işsizler ve yarı-işsizlere iş alanları yaratamayız. Bu, başarılması çok güç bir iştir.

Bugün, işgücümüz 2.300.000 kişiye yükselmiştir. İşgücümüzü nüfusumuzun üçte biri oluşturur, işgücünün yüzde 13'ü işsizdir, bunlar 300.000 kişidir, yan-ışsizler de işgücünün yüzde 13'ünü oluşturur. Yaklaşık olarak 300.000 kişilik şeker kamışı işçileri yılda ancak üç ay çalışırlar, bunların durumu yarı-ışsizliğin acı bir örneğidir.

Ekonomik açıdan, devrimci hükümetin temel görevi her şeyden önce işsizlerin ve daha sonra yarı-ışsizlerin sorunlarına çözüm bulmaktır. Bu nedenle içimizden pek çoğu ücretlerin artışına karşı amansızca mücadele ettiler, ücret artışı yeni işsizlerin ortaya çıkması anlamına gelir. Bu ulusun sermayeleri sınırsız değildir; para basma makinalarıyla sermaye yaratamayız. Ne denli çok miktarda para basarsak değeri de o denli düşer. Elimizdeki sermayelerle gelişmemize devam etmemiz gereklidir. Yaratacağımız endüstrilerin elverdiğince çok iş alanı yaratmasına çalışarak planlamamızı özenle yapmalıyız. Herkesin günlük ekmeğini kazanabilmesine özen göstermek herkesten önce bizim görevimizdir. En başta gelen amacımız kimsenin aç kalmaması ve daha sonra da herkesin her gün yemek yemesini sağlamaktır. Bundan sonra, herkesin uygun koşullarda yaşamasını sağlamamız gerekecektir. Bunun arkasındansa sağlık hizmetleri ve eğitimin parasız olması gelecektir.

Şimdi en başta gelen sorunumuz işsizliktir. Her şeyden önce bunu düşünmeliyiz. Döviz tasarrufu çocuk oyuncuğı değildir, kaçınılmaz bir zorunluluktur. Tasarruf edilen her kuruş yeni iş alanları yaratılmasına yarayacaktır. Fakat biz yine konumuza dönelim. Ekonomik gelişmemizi nasıl başaracağımızı inceleyelim.

Gelişmemiz için iki yol tutturabiliriz. Birincisi hür teşebbüs sistemidir ki "bırakınız geçsinler, bırakınız yap-sınlar diye de adlandırılır, bunun anlamı tüm ekonomik güçlerin serbestçe hareket etmesine izin vermektir. Bu ekonomik güçlerin birbirine eşit olduğu ve ülkenin gelişimi için birbirleriyle serbestçe rekabette bulunduğu varsayılır. Geçmişte, Küba'da bu sistem uygulanıyordu, fakat bu bizi hiçbir hedefe götürmedi. Halkımızın ekonomik yollardan, bilinçlenmesine engel olunarak nasıl köle durumuna düşürüldüğünü gösteren birkaç örnek vermek istiyorum.

O zamanlar başımızda bir diktatör vardı, fakat bu diktatör olmasaydı da aynı şeyler meydana gelebilirdi, örneğin şimdi devletin kontrolü altına alınmış olan Cubanitro adlı bir şirket vardır. Bu şirketin değeri 20 milyon pesodur ve bizim onu daha da büyütmemiz gereklidir. Bu, değerli bir şirkettir. Bu şirket daha önceleri, 400.000 peso yatırmış bir grup pay senedi sahibinin mülkiyetindeydi. Bu grup 400.000 pesoluk bir banka kredisi elde etmişti ve içlerinden kafası işleyen ve biraz inisiyatif sahibi olan biri günün birinde milyoner olup çıktı.

Fabrikalara ve üretime hiçbir yatırımın yapılmadığı başka haller de vardır, örneğin 20 milyon pesoya sahip olan bir adam iş alanları yaratsa ya da ulusal endüstriyi geliştirse, bu o kadar kötü bir şey değildir. Oysaki 20 milyon pesonun sanayiye, yatırılmayıp bunun yerine yarısının makinalar satın alınmasına harcadığı geri kalanınsa cebe indirildiği haller vardır. Bu milyonerlerin bir sanayi planı yaratmaya hiç de niyetleri yoktu. Her şey akıntıya kapılmış sürükleniyordu, bu adamlaraysa bütün bunlar vız geliyordu.

Bunun klasik bir örneği yalnızca ödünç alınan paralan çalmak için kurulmuş olan "Tecnica Cubana" adlı kâğıt fabrikasıydı. İşte size devletin para yardımı yaptığı hür teşebbüsün iki örneği. Elbette ki bütün sanayi girişimleri için bu durum böyle değildi; fakat bu işletmelerin çoğu o dönemde iktidarı kontrol altında bulunduran asker ve politikacılarla anlaşma halindeydi. Bunlar böylelikle kendilerine daha çok avantaj sağlıyorlardı.

Hür teşebbüs sisteminin bir başka örneği de Fidel'in bir kez okuduğu Radio-Cremata'nın mektubudur. Mektupta, bu kuruluşun "Compania Cubana de Electricidad"[10] şirketine yaptığı hizmetlerden açıktan açığa sözediliyordu, oysaki o kurum Küba halkını temsil ediyordu. Bu da hür teşebbüs sisteminin bir başka örneğidir.

Mülk sahiplerinin çalıp çırpma arzusunun dışında, birçok fabrikanın kapanması gibi acı bir durum da vardır. Bu niçin böyle olmuştur? İki nedenden dolayı, önce, küçük Kübalı kapitalistlerin sahip olduğu bu küçük fabrikalar büyük tekelci girişimlerle rekabete dayanmak zorundaydılar. Tekelci girişimler bir rakiple karşılaştıklarında hemen fiyatları düşürüyor ve rakibi piyasadan siliyorlardı. Bu büyük şirketler dünya çapında iş yapıyor ve fiyat indirimi onları pek az etkiliyordu. Oysaki küçük işletme altı ay içinde batıyordu.

İkinci sebepse hür teşebbüs sisteminin yarattığı anarşiye bağlıydı. Ne zaman bir üretici bir iş kursa ve basarsa, hemen üç başka üretici daha aynı işe girişiyordu, oysaki piyasanın potansiyeli ancak bir tek üreticiyi kaldırabiliyordu. Bunun sonucu, rakiplerin saf dışı olmasıydı.

Hür teşebbüs sisteminin yarattığı bir başka sonuç işçinin kendini çalışan bir mal olarak satmasıydı. Bunun nedeni, işsizlik ve ekonomik güçler arasındaki savaştı. İş bulmak için işçilerin aralarında rekabete girişmesi gerekiyordu. Aç kalamayacaklarına göre, kendilerini satıyorlardı. Kapitalistlerin en ucuz işçileri satın aldığını söylemeğe bile gerek yok. Bazen işçiler aç oldukları için kendilerini daha da ucuza satıyor ve böylelikle işçi sınıfının çıkarlarına zarar veriyorlardı. Yani, iş elde eden işçi diğerlerini aynı koşulları kabul edip kendisini taklidetmeye zorluyordu. Bu da hür teşebbüsün yarattığı sonuçlardan biriydi.

Bazen de bunun tersi oluyordu. Yabancı işletme ulusal kapitalist işletmeden ya da devletten daha yüksek ücretler veriyor ve işçileri ayrıcalıklılar haline dönüştürüyordu. İşletme her yıl muazzam kârları yurt dışına çıkarırken, işçi bu "iyiliksever" şirkete karşı bağlılık duyuyordu, örneğin petrol şirketleri, her yıl 30 milyon dolar Küba sınırları dışına çıkarıyorlardı. Biraz önce bir Kübalının 20 milyon pesoyu cebine attığını açıkladım, fakat petrol şirketlerinin yıllık kârı 34 milyondur. Telefon şirketi ve elektrik şirketi gibi bütün büyük uluslararası işletmeler için aynı şeyi söyleyebiliriz. Bunlar bir sistem yaratmışlardır: yüksek ücretler ödüyor ve büyük kârları topluyorlardı. Bu sayede işçi sınıfını bölüyorlardı. İşçilerine, yabancı şirketlerde çalıştıkları için tüm başka işçilerden farklı olduklarını söylüyorlardı. Kendi kulüpleri vardı; burada zencilerin çalışmasına izin verilmezdi. Bölücülük için her türlü araçtan yararlanıyorlardı. Bunlar Küba'da gözle görülen elle tutulan örneklerdir, çünkü bu sistem burada uzun bir süre varlığını sürdürmüştür. Şimdi de bize bunun bir ülkenin demokratik gelişimini sağlayan

tek yol olduğunu söylüyorlar. Bugün, bize bunu yutturmaya çalışıyorlar.

Fakat bir başka sistem daha vardır. Bizim sistemimize göre, bizler devrimcileriz ve devrimci hükümetimiz halkı temsil eder. Endüstrileri kimin için kurmak zorundayız? Kime avantaj sağlamalıyız? Halka avantaj sağlamalıyız. Bizler halkın temsilcileriyiz, bu nedenle ülkenin sanayileşmesini hükümet yönetmelidir. Bu şekilde olunca, anarşi olmayacaktır. Tek bir vida fabrikasına ihtiyacımız varsa, tek bir fabrika kurulacaktır; ayrıca bir bıçak fabrikasına ihtiyacımız olursa bundan da bir tane kurarız. Böylece kargaşalık olmaz ve ulusun sermayesi tasarruf edilmiş olur.

Bir temel sanayi ihtiyacı kendini hissettiriyorsa, zararına da işlese kurulacaktır, çünkü bu sayede sanayileşmemizin temelleri atılacaktır. Ayrıca kurnazlık ve bir takım oyunlarla bir grevi kırmamalı, bir işçi gösterisini dağıtmamalıyız. Kendimize bir avantaj sağlamak, ya da herhangi bir kimseyi piyasadan silmek amacıyla, bir işçiye yada uzmana hakkettiği ücretten fazlasını ödememeliyiz, bunlar devrimci yöntemler değildir. Bununla birlikte, tüm endüstri dallarında, önce işsizlere, sonra yarı işsizlere olmak üzere herkese iş vermeyi garantilemenin temel amacımız olduğunu hatırımızdan çıkarmaksızın emekçiye olanakların elverdiği ölçüde en yüksek ücreti ödemeye çalışacağız.

Hür teşebbüs aracılığıyla gelişme ve devrimci gelişme arasında büyük farklar vardır. Birincisinde zenginlikler bir avuç kişinin elinde toplanır, bunlar hükümetin dostu olan en kurnaz entrikacılarıdır; ikinci durumda, ulusun zenginlikleri herkese aittir. Her işletme

tümüyle ulusun hizmetine çalışır. Devrimci gelişme sayesinde zenginliklerimiz yabancı şirketler tarafından kontrol edilemeyecektir. Devrimci gelişme, ulusal zenginliklerimizi kademeli olarak yabancı tekellerin elinden geri almamızı sağlayacaktır.

İşte iki sistem arasındaki temel farklar bunlardır. Halkımız devrimci gelişme yolunu seçmiştir, işletmelerimiz, Fidel'in dediği gibi "halk ortaklığı" adını taşıyacaktır.

Bugüne kadar yaptıklarımızı inceleyecek olursanız, bu tip gelişmeye uygun davrandığımızı görürsünüz. Gerçekten de halkın çıkarına olan en mütevazı yasalarla işe başladık. Elektrik tarifi düşürüldü, kiralara azaltıldı, kamu yönetiminde ayıklama yapıldı, daha sonra yolumuz üzerinde bir dönüm noktası olan yasa çıkarıldı, çünkü o zamana kadar, elektrik, ya da telefon tarifelerini düşürmekle, kiralara azaltmakla, yönetimde ayıklama yapmakla, hür teşebbüs sistemini savunanların önerdiği şeylerin benzerlerini yapıyorduk. Kiralık taşınmaz mallara sahip olanlardan bazıları hiç memnun değillerdi. Elektrik ve telefon şirketleri aldığımız tedbirleri doğru bulmuyorlardı. Fakat büyük yabancı şirketler, inisiyatiflerimizi desteklediler, istedikleri de buydu; halkın hayat düzeyini biraz yükselten iyi ün yapmış bir hükümet. Bu onlar için mükemmel bir hükümetti. En iyisi ise Figueres[11] hükümeti gibi batı demokrasisini kabul eden bir yönetimdi; devlet başkanının bir büyük toprak sahibi olmasının pek önemi yoktu. Daha sonra toprak reformu yapıldı ve bu işleri karıştırdı. Biliyorsunuz ki, herşeyden önce, Birleşik Devletler'in devlet bakanlığıyla doğrudan doğruya ilişkisi olan United Fruit Company vardır.

O anda devrimci hükümetin, reformları yapacağı, bunların lafını etmekle kalmayacağı apaçık ortaya çıktı. Yavaş yavaş, ulusal zenginliğimiz artıyor ve harekete geçme kapasitemiz de yükseliyordu. Toprağı köylülere dağıttık, şeker kooperatiflerimiz, tarım reformu çerçevesi içinde rafineleriler kurdular. Hepimizin uygun adımlarla ilerleyebileceği biçimde, halkın devrimci sürece katılması için gerekli koşulları yaratma çabası içindeydik. Savaş suçlularının ve dolandırıcıların mallarına elkoymak gibi küçük işler sayesinde gücümüzü arttırmıştık.

O sırada saldırı başladı. Küçük uçaklar tarafından saldırıya uğratıldık. Havana bombalandı. Saldırıya yeni devrimci yasalarla karşılık verdik, bunlar petrol ve madenler hakkındaki yasalardı. Bu yolda ilerlemeye devam ettik. Birleşik Devletler bizi şeker kotamızı kesmekle tehdit etti, biz de Sovyetler Birliğiyle bir anlaşma imzaladık. Amerika Birleşik Devletleri, bankalarının kredilerini kesti, bunun üzerine biz de komünist ülkeler ve Japonya ile daha elverişli koşullarda anlaşmalar yaptık. Dış ticaretimizi çeşitlendirdik ve onlardan gelecek yeni darbeleri beklemeye başladık, çünkü bunların nasıl davrandıklarını bilenler er-geç saldıracaklarının da farkındadırlar. Tekeller hiçbir zaman oyunu kurallarına uygun olarak oynamazlar. Bir ülkede çıkar elde etme olanaklarını yitirdiklerini anladıklarında, bu ülkeye saldırmaktan geri kalmazlar. Bazen, saldırıları doğrudan doğruyadır; "kamçı" diplomasisi dönemlerinde bu böyledir; bazen de saldırı ekonomik yöndendir. Şimdi şeker kotası konusunda karşı karşıya bulunduğumuz durum budur. Bu sorunun ortaya çıkacağını önceden anlamıştık ve bir açmazla karşılaşmıştık: ya yapılması gerekeni yapacak ve saldırıyı karşılayacak, ya da kıtanın en heybetli "Figueres"leri olacaktık. Yeni Figueres'ler

olmaktan daima kaçındık, çünkü bu halkın özlemlerini inkâr etmek demek olacaktı. Sahte demokratlar kılığına bürünmek çok kötü bir oyundur. Somoza[12] olmak daha iyidir, çünkü onun kim olduğunu apaçık biliyoruz. Yurtsever geçinmek, devrimci ya da "ılımlı" solun adamı görünüşüne bürünmekse halka acı bir biçimde ihanet etmektir. Bunu asla yapamazdık. Kapalı kapılar ardında büyük tekellerle pazarlık ederken halka devrimin diliyle hitap edemezdik. Zor bir yolu, doğru olduğuna inandığımız bir yolu seçtik ve halk da bizi destekledi.

Şimdi iki cephede birden savaşmamız gereklidir. Belki de hem kıyılarımızı fiilen savunmak, hem de sanayileşme savaşına girişmek zorunda kalacağız. "Karşı karşıya bulunduğumuz sorunları analiz ettikten sonra, şimdi işçi sınıfının temel görevlerini belirlememiz gereklidir.

Görevler çeşitlidir, fakat ekonomik açıdan yerine getirilmesi gereken üç büyük zorunluluk vardır. Hatta bazen bu üç zorunluluk, işçi sınıfının özlemleri ve patronlara karşı mücadelesiyle yarattığı ortak payda ile çelişkiye düşebilir. Bugün, işçi sınıfının bu büyük zorunluluklarından biri iyi üretmektir. "Üretmek" dediğimizde emekçiler bizim kesinlikle onların özel işverenlerinin kastettikleri şeyi söylediğimizi düşünebilirler -yani daha çok zenginlik üretmek zorunda olduklarını-, fakat daha büyük bir zenginliğin işverenin elinde birikmesi diğer işçiler için işsizlik demektir. Burada görünüşte bir çelişki vardır, bu doğrudur, fakat eğer bugün daha çok zenginlikler üretmek zorunda isek, bundan amacımız devletin herkesin çalışabilmesi için daha çok iş alanları yaratmasını sağlamaktır. Sürekli yaratıcılık zamanı gelmiştir; elverdiğince büyük bir gelişme meydana

getirecek yeni görevler, iş alanları yaratmak gereklidir. Bildiğiniz gibi, bir yatırımın hesaplanması için türlü yollar vardır. Kullanılan her emekçi için yaklaşık olarak 10.000 peso gerektiren, yani büyük sermaye birikimlerini zorunlu kılan yatırımlar vardır. Genel olarak bunların verimi çok yüksektir. Yine, emekçi başına 2000 peso isteyen, yani küçük sermaye birikimleri gerektiren yatırımlar da vardır. Bu tür bir yatırım çok daha az gelir sağlar, fakat bizini" bugünkü ihtiyaçlarımıza en iyi uyan yatırım tipi budur. En az bir bedelle elverdiğince çok sayıda insan çalıştırmak zorundayız. Herşeyden önce bunu yapmaya ihtiyacımız var, çünkü bu tam bir sanayileşme için gerekli teknik temeli yaratırken aynı zamanda işsizliği de ortadan kaldıracaktır.

Şu belgeyi saklamak istedim. Bana bunu C.M.Q. televizyonu emekçileri verdiler, bu belge işçi sınıfının ne yapması gerektiğini açıkça göstermektedir. Bu, yalnızca dışarıdan ithal edilmesini önlemek için ülkede yazı makinası şeritlerinin nasıl iktisatlı biçimde kullanılacağını gösteren bir fikirdir. Tutumlu olmak, para artırabilmenin yollarını tasarlamak da işçi sınıfının üretme zorunluluğuyla hısımlı olan bir başka görevidir. Gerekli olmaksızın tek bir kuruş bile harcayamayız. Her kuruş etkili biçimde halkın yararına harcanmalıdır. Arttırılan her kuruş iç ticaretimize, ya da ulusal hazinemize gider. Buysa, yeni bir iş alanı yaratılmasını sağlar.

Üretim ve tutumluluk ekonomik gelişmenin temelidir, fakat bununla bir avuç kişinin yararına olan değil, emekçilerin çıkarına olan üretim ve tutumluluğu kastediyoruz. Bir başkasının yararına olacaksa sizden büyük fedakârlıklar, daha dikkatli olma, daha sıkı çalışma gibi şeyler isteyemeyiz. Bu durumda, böyle isteklerde

bulunmak haksızlık olur. Biz bu fedakârlıkları tümüyle halkın iyiliği için istiyoruz. Devletin kontrolündeki fabrikalarda daha büyük bir üretim istiyoruz. Giderek kurmakta olduğumuz büyük fabrikalar devletin kontrolü altına girecektir. Zamanla devletin kontrolü büyüyecek ve işçi sınıfının görevleri de artacaktır. Fakat bütün özel sanayilerde bile, ziyankârlığı önlemek ve makinalara özen göstermek gereklidir. (....)[13]

Üretmenin ve tutumluluğun dışında, işçi sınıfının üçüncü zorunluluğu örgütlenmedir. Bu, sınıfların birbirine karşı geleneksel biçimde örgütlenmesi değil, devrime, halka ve işçilerle köylüler arasındaki farkın ortadan kalkması gerektiğinden, emekçi sınıfına daha iyi hizmet edecek biçimde örgütlenmedir. Şimdiden, daha ziyade makinalaşmış yöntemlerle toprağı işleyecek 300.000 tarım emekçisinden oluşan bir grup vardır. Bunların emeği daha teknik bir biçim kazanıyor, işte bu şekilde, üretimle doğrudan ilişkisi olan herkes bir işçi haline dönüşmelidir.

Aalıştıklarımızın kesinlikle tam tersini yapmalıyız. Eskiden, doğrudan doğruya ilişkide bulunduğu->muz çevre, herşeyden önce önemli sayılırdı. Bu çevre, sendika, mahalle, aile ve bireyden meydana geliyordu. Bireyin önemiye en başta gelirdi. Bugün, ulus ve tümüyle halk bireyden daha önemlidir. Kendimizi en önemsiz birşey, makinanın en önemsiz bir parçası olarak kabul etmeli, bununla birlikte iyi işlemeliyiz. Ortaklığın yararına tüm kişisel avantajlarımızı feda etmeye hazır olmalıyız. Her türlü nisan grubu bireyden daha önemlidir. Bir sendikal birlik herhangi bir fabrika sendikasıdan daha önemlidir. Tüm emekçiler tek bir işçiden daha önemlidir. Bu iyi

anlaşılması gereken bir şeydir. Geçmişin yarattığı zihniyeti değiştirmek için örgütlenmek zorundayız.

Sendika yöneticilerinin düşünme biçimlerini değiştirmek gereklidir. Görevleri, patrondan daha yüksek sesle bağırarak, ya da üretim sistemi çerçevesinde çalışmayan kimselere ücret bağlanması gibi saçma tedbirleri kabul ettirmek değildir. Bir işçiye hakketmediği bir ücret ödeniyorsa, o işçi kendine ve ulusa karşı entrika çeviriyor demektir.

İşte, işçi sınıfının üç görevi bunlardır. Bunları yerine getirmek için devrimci sürecin gelişimini anlamalı ve buna çalıştığınız fabrikanın kesinlikle tanınmasını eklemelisiniz; tüm üretim sistemini bilmeye de ihtiyacımız vardır. Makinesini, onun tamirini ve mümkünse mükemmelleştirilmesini tam olarak bilmek her emekçinin görevi ve hakkıdır. Makinanızı, çalıştığınız kesimi ve tümüyle üretim sistemini bilmeniz gereklidir. Bu, yönetiminizden isteyeceğiniz bir görev ve bir haktır.

Devlet tarafından kontrol edilen fabrikaların yöneticileriyle işçiler arasında sıkı bir ilişki kurulmalıdır. Büyük bir fabrikayı yönetmekle bu fabrikada işçi olmak aynı şey değildir. Sorunlar farklı açılardan görülür. Bugün bile, işçiler ve yöneticiler sorunları değişik açılardan görürler. Yöneticiler tezgâhlara, işçilerse yöneticinin yazıhanesine gidip gelmeli, işçi ve yönetici belirli bir süreci aynı ışık altında görebilecekleri biçimde görüşlerini karşılıklı olarak birbirlerine açıklamalıdır. O zaman, sorunların tüm yönlerini görebilirler ve bu sorunlar çözülür. Bugün işçiler tarafından öne sürülen birçok hak davasının böylelikle geri alındığını göreceksiniz.

Şimdi devlet kontrolünde yüzlerce fabrika vardır, örneğin bunlardan birinde, bir işçi daha etkili bir üretim sistemi bulmuş, fakat ustabaşısı onun daha çok üretmesini engellemiştir. Bunu ihanet saymam, fakat bu tutum, duruma ve devrimci harekete yanlış bir müdahaledir. Tarihin, eski düşünce tarzlarını çağdışı hale getirdiği açıkça anlaşılmalıdır. Yeni düşüncelere sahibolmalıyız. Beynimizi kullanmalı ve ortaya çıkan her sorunu incelemeliyiz. Sorunlarımızdan her birini açık fikirli olarak analiz etmeliyiz.

Böylelikle, sendika yöneticisi ve emekçi, üretim sürecine katılır ve bundan sorumlu olurlar. Daha ilerlere gidemediysek, bunun nedeni düşmanca davranan sendikaların bulunması ya da işçilerin sorunu anlayamamasıdır. Bazen, bir sendika yöneticisi fabrika yöneticisi ile konuşur, tabansa bunu teslimiyetçilik olarak kabul eder. Bu tutumlar ortadan kalkmalıdır, çünkü bunlar varoldukça ulusu sanayileştirme görevimizi yerine getiremeyiz. Görevimiz, en iyi yolu bulmak ve bunu açıklamaktır. Halkın görevi bu yolu bulmamızda yardımcı olmak ve bu yolda hızlı bir ilerleme için tüm gayretiyle katkıda bulunmaktır. Halk yanlışlarımızı yapıcı biçimde düzeltmelidir.

Şimdiye kadar, ulaşabilmemiz amacıyla kendimize çok ılımlı hedefler seçtik. Henüz karşı karşıya bulunduğumuz sorunları işçi sınıfının anlayıp anlamadığını ve bize yapacağı yardımı kesinlikle bilmiyoruz. On yıl içinde her Kübalının yıllık gelirinin iki kat artmasını önerdik. Bugün, her Kübalı vatandaşın ortalama geliri yaklaşık olarak yılda 415 pesodur. Bu, yılın oniki ayma bölünürse, her kişinin aylık gelirinin gerçekte çok düşük olduğu görülür. Elbette ki kadınların

ve çocukların çoğu çalışmıyor, fakat bu bir mazeret değildir. On yıl içinde nüfus başına yıllık geliri yaklaşık olarak 900 pesoya çıkarabileceğimizi umuyoruz. Nüfus başına düşen şimdiki geliri iki kat arttırmak yapmamız gereken çalışmaların en belli başlılarından biridir, böyle bir şey Latin Amerika'da şimdiye kadar hiç görülmemiştir. Bu, halkın satın alma gücünün yılda yüzde 7 oranında artacağı anlamına gelir. Latin Amerika'da, nüfus başına yıllık gelirin artış oranı yüzde 1 ila 2 arasındadır, hatta bazı ülkelerde bu oran daha da düşüktür. Diğer bir deyişle, gelişmemiz son derece hızlanacak ve bu herkesin görevlerini mutlak biçimde anladığı ölçüde gerçekleşecektir. Hiç kuşkusuz yok ki, bu amaca ulaşmak olağanüstü bir zafer olacaktır. Buna ulaşacağız ve bu inanılmayacak derecede büyük bir zafer olacaktır.[14]

Kendimiz için saptadığımız bir başka hedef ise daha çok dikkat gerektiriyor ve 1962 yılının sonuna kadar, yani ikibuçuk yıllık bir zaman içerisinde Küba'da işsizliği ortadan kaldırmayı amaçlıyor. Şimdi alkışlamanıza gerek yok; bu henüz sadece bir tasarıdır, başarısızlık hep beraber alkışlayacak, başarısızlığa uğrarsak ısıklayacağız. Fakat bu herkesin, hükümetin ve birleşen halkın görevidir ve yeterince yiyeceği olan herkesin, yiyecek hiçbir şeyi olmayan ya da buna yakın durumda bulunanlarla dayanışması büyük bir zorunluluktur.

Toplantıda bulunanlardan biri hükümetin dört günlük müdahalesi sırasında otellerdeki müşterilerin sayısının 4.000 kadar arttığını söyledi.

Elbette ki pek çok ortaklaşa görevlerden biri de her işletmenin emekçiler ve hükümet tarafından birleşik olarak yönetilmesidir. Örneğin otelcilik sorunu, işçi sınıfının ve

onların demokratik yöntemlerle seçilen yöneticilerinin yeteneklerinin denendiği bir konudur. Tabii ki, başlangıçta elde edilen bu başarı tayin edici değildir. Oteller ortaya güç bir sorun çıkarıyor, çünkü Küba'da bunlar, eskiden oyun masasında ya da başka bir eğlence yerinde dolarlarını bırakmak için buraya gelen turistlere hizmet amacıyla ve sömürgeci zihniyetine uygun olarak yapılmış ve yönetilmişlerdir. Yani bu oteller, sahibolduğu mülklerin bir yıl içinde kazandırdığı gelirlerin birazını saçıp savurmak için Karayipler'deki mülklerini ziyarete gelen büyük efendiye hizmet etmek için kurulmuşlardır. Bunu unutmamalıyız.

Şimdi turizm sanayiinin sistemini, zihniyetini ve yapısını tamamıyla değiştirmek zorundayız. Gelen turistler, eğer Birleşik Devletlerden geliyorsa, bunlar kendi yurttaşlarının az çok kanunsuz her türlü tehditlerine göğüs gelecek kadar sağduyu ve cesaret sahibi olanlardır. Ayrıca devrimci süreci gözüyle görmek isteyecek Latin Amerikalı turistler de gelecek; üstelik de bu oteller adanın her yanından gelen ve ülkeyi gezip görmek isteyen yurttaşlarımızla da dolacaktır. Yani turistik sistemi tamamıyla değiştirmek zorundayız, buysa kolay bir iş değildir. Bu işi en iyi yapacak olanların devrimci hükümetle işbirliği halinde çalışan emekçilerin seçtiği yöneticiler olacağından hiç kuşku olmadığını sözlerime ekleyeyim.

6. DEVRİMCİ TIP[15]

Yoldaşlar,

Küba halkının, özgürlüğünü, tam bir sanayileşme yolunda gerçekleştirilen ilerlemeleri ve tüm devrimci

yasaların yarattığı gelişmeleri günden güne kutlamak için düzenlediği yüzlerce toplantıdan biri olan bu sade toplantının benim için özel bir önemi vardır.

Yıllarca önce doktor olarak hayata atıldığımı hemen hemen herkes bilir. Tıbbı başladığımda, öğrenimime başlarken, bugün sahibolduğum devrimci düşüncelerin çoğu ideallerim arasında yoktu. Herkes gibi ben de başarılı olmak istiyor, tanınmış bir araştırmacı olmayı, sonunda tüm insanlığa hizmet edecek, fakat o an için bana kişisel bir başarı kazandıracak bazı şeyler bulmak için yorulmaksızın çalışmayı düşünüyordum. Ben de hepimiz gibi çevremün ürünüydüm.

Öğrenimimi bitirdikten sonra bazı özel ve karakterime bağlı nedenlerle tüm Amerika'da bir yolculuğa giriştim ve kıtayı tümüyle gezdim. Haiti ve Sen Domingo dışında bütün diğer Amerika ülkelerini bir bakıma ziyaret etmiş oldum. Yolculuğumun koşulları nedeniyle, önce öğrenci, sonra da doktor olarak, yoksulluğu, açlığı, hastalıkları, çaresizlikten hasta bir çocuğu tedavi etmenin olanaksızlığını, açlığın sebeb olduğu geri zekalılığı ve bir insan için, vatanımız Amerika'nın yoksul sınıflarında sık sık görüldüğü şekilde önemsiz bir kaza sonucunda oğlunu kaybetmek gibi sonu gelmez cezalan yakından gördüm. O anlarda benim için ünlü bir araştırmacı olmak yada tıp bilimine önemli bir katkı getirmekten daha büyük bazı şeylerin var olduğunu farkettim, amacım herşeyden önce insanlara yardım etmektir.

Fakat yine de hepimiz gibi çevremün bir ürünü olmaya devam ediyor ve bu insanlara kendi kişisel gayretimle yardım etmek istiyordum. Çok yolculuk yapmıştım, o sıralarda Arbenz'in Guatemala'sında bulunuyordum,

devrimci tıbbın koşullarına düzen vermek için bazı notlar yazmaya başlamıştım. Devrimci bir doktor olmak için gerekli olanları araştırmaya başlıyordum. Fakat United Fruit, Devlet Bakanlığı ve Foshier Dulles -zaten bunların hepsi gerçekte aynı şeydir- tarafından başlatılan saldırı patlak verdi, bunların işbaşına getirdiği kuklanın adı Castillo Armas idi.

Halk, Küba halkının bugünkü olgunluk derecesine henüz ulaşmamış olduğundan saldırı başarılı oldu, ve ben günün birinde diğer birçokları gibi sürgün yolunu tuttum ya da daha doğrusu Guatemala'dan kaçtım, çünkü bu ülke benim vatanım değildir.

Bunun üzerine çok önemli bazı şeylerin farkına vardım: devrimci bir doktor olmak için, herşeyden önce devrim yapmak gereklidir. Ayrı ayrı, bireysel çabalar, saf idealler, soylu erekler uğruna tüm bir hayatı feda etme arzusu, bütün bunlar tek başına harekete geçilirse ve Amerika'nın bir köşesinde, bir başına düşman hükümetlere ve ilerlemeye olanak vermeyen toplumsal koşullara karşı mücadeleye girilirse hiçbir şeye yaramaz. Devrim yapmak için, Küba'da olduğu gibi tüm bir halkın seferber olması, silah kullanarak silahın değerini öğrenmesi, savaşçı birliği uygulayarak halkın birliğinin değerini anlaması gerekir.

Daha önceki sorunlar yeniden karşımıza çıkıyor. Bir toplumsal refah çalışması etkili biçimde nasıl yapılmalıdır? Kişisel çabayı toplumun ihtiyaçlarına uydurmak için ne yapılmalıdır?

Hepimiz geçmişimizi düşünelim, doktor olarak ya da devrimden jönce herhangi bir halk sağlığı hizmetindeki

çalışmamızda yaptıklarımızı ve düşündüklerimizi hatırlayalım. Bunu derin bir eleştiri ruhu içinde yapalım, bu geçmiş dönemde bütün duyduklarımızın ve düşündüklerimizin artık bitmiş sayılması lâzım geldiği ve yeni tip bir insan yaratmak gerektiği sonucuna varırız. İçimizden herbiri, kendisiyle ilgili alanda, bu yeni insan tipinin mimarı olursa, herkes için bu insanı yaratmak daha kolaylaşacak ve bu insan yeni Küba'yı temsil edecektir. Bu toplantıda hazır bulunan sizlerin, Küba'da yeni tip insanın doğmakta olduğu düşüncesine sahibolmanız yerinde olur; başkentte bunun iyice farkına varmak kolay olmuyor, fakat bu yeni insana ülkenin her köşesinde rastlanılıyor. Aranızdan 26 Temmuz'da Sierra Maestra'da bulunanlar daha önce hiç bilmedikleri bir şeyle karşılaştılar: kazma-kürekli bir ordu. Bu ordu, Oriente eyaletinde, milis askeri yoldaşları ulusal bayramlarda tüfekle resmigeçit yaparken, omuzlarında kazma-kürekle geçit resmine katılmayı en büyük onur sayıyordu.

Fakat yine sizler, kuşkusuz, hemen hemen onüç-ondört yaşlarında olduğu halde sekiz-dokuz yaşlarında görünen, vücut yapısı zayıf çocukları da gördünüz. Bunlar Sierra Maestra'nın gerçek oğulları, her türlü yoksulluk ve açlığın çocukları, kötü beslenmenin evlâtlarıdır. Bu küçük Küba'da, dört yada beş televizyon kanalı, yüzlerce radyo istasyonu bulunduğu halde, modern bilimin tüm ilerlemelerine rağmen, bu çocuklar ilk kez olarak gece okula gelip elektrik ışığını gördüklerinde, o akşam yıldızların çok alçak Olduğunu söylediler. Aranızdan bazılarının kuşkusuz görmüş olduğu bu çocuklar şimdi kolektif okullarda yalnızca alfabenin ilk harflerini öğrenmekle kalmıyor, bir meslek de kazanıyor ve hatta devrimci olmanın zor bilimini de kavriyorlar.

Küba'da doğmakta olan yeni insan tipleri işte bunlardır. Bunlar ücra yerlerde, Sierra Maestra'nın uzak köşelerinde, kooperatiflerde ve çalışma merkezlerinde doğuyorlar. Bütün bunlar bugünkü tartışmamızın konusuna yakından bağlıdır. Doktorun, tıp alanında çalışan herhangi başka bir emekçi gibi devrimci harekete katılmasıyla yakından ilgilidir; çünkü bu çaba, yani orduyu eğitmek, kaçmış olan mülk sahiplerinin topraklarını, meyvasını asla toplamaksızın alınının teriyle hergün bu toprağı işlemiş olanlar arasında paylaşırma çabası, toplumsal tıbbın Küba'da şimdiye kadar yapmış oldukları arasında en büyük eserdir.

Hastalıkları tedavi etmenin dayanması gerektiği ilke, sağlam bir vücut yaratmaktır. Fakat bu sağlam vücudu, bir doktorun zayıf bir organizma üzerinde yaptığı sanatkârane bir çalışmayla değil, toplumsal ortaklaşacılık temeli üzerinde tüm kolektivitinin çalışmasıyla yaratmaktır. Tıp günün birinde hastalıkları önleyen, kamuya kılavuzluk eden ve kamuyu tıbbi görevlerini yerine getirmeye zorlayan, yaratmakta olduğumuz bu yeni toplumun karakteristikleri arasında eksik olan bir takım şeyleri tamamlamak ya da cerrahi bir müdahalede bulunmak için ancak son derece acil hallerde müdahale eden bir bilim halini alacaktır.

Bu gün tıp.... (Durun bakalım! Ne oluyor orada? Bu salonda bulunmayan biri de birisinin bayıldığını sanır.) Devam edelim! Bugün Halk Sağlığı Bakanlığında ve tüm bu tür örgütlerden istenen çalışma, halk sağlığını, hastalık olarak beliren herşeyi önlemek ve halka kılavuzluk etmek için elverdiğince büyük sayıda insana yardım götürebilecek biçimde örgütlemektir.

Fakat bu örgütlenme çalışması için bütün devrimci çabalarda olduğu gibi, özünde bireye ihtiyaç vardır. Devrim, bazılarının ileri sürdüğü gibi kolektif iradeyi, kolektif inisiyatifi standartlaştırmak eğiliminde değildir, tam tersine insanın bireysel olanaklarını özgürlüğe kavuşturmaya yöneliktir.

Devrim, aynı zamanda bu olanaklara yön verir. Bugünkü görevimiz tüm doktorların yaratıcı olanaklarını toplumsal tıp çalışmalarına yöneltmektir. Bir çağın sonuna gelmiş bulunuyoruz, hem de yalnız burada Küba'da değil. Bunun tersi söylense ve bazıları buna inansa da, tanımış olduğumuz kapitalizm ve içinde büyüdüğümüz, acı çektiğimiz çevreye benzer hayat biçimleri tüm dünyada yıkılıp gitmektedir.

Tekeller perişanlık içinde, kolektif bilim günden güne yeni ve önemli zaferler kazanıyor. Amerika'da, Afrika ve Asya gibi boyunduruk altındaki başka kıtalarda uzun zaman önce başlamış olan bir kurtuluş hareketinin öncüsü olmak onuru ve görevi bize düştü. Bu derin toplumsal değişme insanların zihin yapısında da köklü dönüşümler gerektiriyor.

Bir toplumsal çevre içinde bulunan bir kimsenin tek başına eylemi anlamındaki bireycilik ortadan kaybolmalıdır. Yarın, bireycilik, bireyin ortaklaşacılığın mutlak çıkarma tam anlamıyla kullanılması olacaktır. Fakat, bu bugünden anlaşılabilse de, söylediklerim anlaşılrsa da, herkes biraz bugünü, geçmişi ve geleceğin nasıl olması gerektiğini düşünmeye hazır olsa da, düşünme tarzım değiştirmek için büyük iç dönüşümler geçirmesi ve özellikle toplumsal alanda köklü dış dönüşümlere tanık olması gerekecektir.

Küba'da bu dönüşümler oluşmaktadır. Bu devrimi tanımanın, halkın içinde ta derinlerde bulunan ve o denli uzun zamandır uyutulmuş olan güçleri keşfetmeyi öğrenmenin bir yolu da, Küba'yı, kooperatifleri ve yaratılmakta olan çalışma merkezlerini ziyaret etmektir. Tıp sorununun can damarına ulaşmanın yollarından biri ise, yalnızca kooperatifleri ve çalışma merkezlerini oluşturan insanları ziyaret etmek değil, onların çektikleri hastalıkları da araştırmak, neden acı çektiklerini öğrenmek, yıllar boyunca ve kalıtsal olarak yüzyıllardır süren tam bir baskı ve boyunduruk döneminden kalan yoksunluklarının neler olduğunu görmektir.

Doktor ve tıp emekçisi, kitle içinde, kolektivite içindeki insanın oluşturduğu yeni çalışmasının can damarına gitmelidir.

Doktor daima, dünyada ne olursa olsun, çok önemli ve toplumsal ilişkiler içinde sorumluluğu çok büyük bir görev sahibidir, çünkü hastaya çok yakındır, yapısını bütün derinliğiyle çok iyi bilir, acıya yaklaşan ve onu yatıştıran kişiyi temsil eder.

Birkaç ay önce, Havana'da öğrenimini bitirmiş ve diplomalarını almış olan bir grup öğrenci, doktor olarak kırsal bölgelere çalışmaya gitmeyi reddettiler. Oraya gitmek için bazı avantajlar istiyorlardı. Geçmişin görüş açısından bakarsak, bunun böyle olması akla uygundur, bunu çok iyi anladığımı sanıyorum. Birkaç yıl önce benim ne olduğumu ve ne düşündüğümü hatırlamam yeter. Bu başkaldıran gladyatörün, kendine daha iyi bir gelecek, daha iyi iş koşulları sağlamak ve kendisine ihtiyaç duyulduğu gerçeğini değerlendirmek isteyen yalnız bir savaşıncının durumudur.

Peki, bunlar aileleri öğrenim yıllarının çoğunun giderlerini karşılayabilmiş dokuz genç olmayıp da, mucize eseri olarak yüksek öğrenimini bitirebilmiş, amfilerde ders görebilmiş 200-300 köylü olsaydı durum ne olacaktı? İşte bu köylüler, bütün heyecanlarıyla kardeşlerine yardım etmeye koşacaklar, onlara sağlanan öğrenim yıllarının boşa gitmediğini kanıtlamak için en çok çalışma ve sorumluluk isteyen görevlere talip olacaklardı. Böylelikle, altı - yedi yıl sonra, işçi ve köylü sınıfının oğulları olan yeni öğrenciler hangi tür meslekte olursa olsun unvanlarını kazandıklarında meydana gelecek olan durumu şimdiden görecekler. Fakat geleceğe kaderciler bir gözle bakmamalı, insanları işçi ya da köylü sınıfının çocukları ve karşı - devrimciler olarak bölmemelidir; bu basitliktir ve gerçek bu değildir. Çünkü bir insanı devrimin içinde yaşamak kadar hiçbir şey eğitmez. Çünkü içimizden hiçbirinin, Granma grubuyla ilk gelenlerden ve Sierra Maestra'da yerleşip işçiler ve köylülerle yaşayarak onlara saygı duymayı öğrenenlerden hiçbirinin işçi ya da köylü geçmişi yoktu. Tabii ki, aramızda çalışmak zorunda kalmış olan ve çocukluğunda bazı güçlükler çekmiş olanlar eksik değildi. Fakat hiçbirimiz açlığı, gerçekten açlık denilebilecek şeyi görmemiştik, bunu Sierra Maestra'da geçirdiğimiz uzun yıllar sırasında geçici olarak öğrendik. Bundan sonra, birçok şey apaçık olarak gözlerimizin önüne serildi. Başlangıçta zengin bir köylüye ya da hatta bir büyük toprak sahibine ait herhangi birşeye dokunanları şiddetle cezalandıran bizler, günün birinde 10.000 kesimlik hayvan ele geçirip köylülere teslim ettik ve bunları yemelerini söyledik. Köylüler, yıllardan ve yıllardan beri ilk defa, bazıları ise hayatlarında ilk defa öküz eti yemiş oldular.

10.000 öküzün pek kutsal mülkiyetine karşı duyduğumuz saygı silahlı savaş sırasında kayboldu, tek bir insan hayatının dünyanın en zengin adamının tüm mülklerinden binlerce kez daha değerli olduğunu gayet iyi anlamıştık. İşçi ya da köylü sınıfının çocukları olmayan bizler bunu işte orada öğrendik. Niçin yok yere ayrıcalıklı olduğumuzu ve Küba'da geri kalan insanların aynı şeyi öğrenemeyeceğini söyleyelim? Elbette ki bunu öğrenebilirler ve üstelik de bugün, devrim, insanın, yakınında bulunanlara yardım etmekten duyduğu gururun yüksek bir ücretten çok daha önemli olduğunu, halkın minnet ve şükranının biriktirilebilecek bütün paralardan çok daha tayin edici ve uzun süreli olduğunu, her doktorun eylemi yarıçapı içinde bu değerli hazineyi, yani halkın şükranını elde etmesi gerektiğini anlamasını zorunlu kılıyor.

Öyleyse, önce eski görüşlerimizi silmeli ve giderek daha büyük bir eleştiri ruhuyla halka daha çok yaklaşmalıyız. Eskiden yaklaştığımız gibi değil, çünkü hepimiz şöyle diyebilirsiniz: "Yoo, ben de halkın dostuyum. İşçilerle, köylülerle konuşmayı çok severim, her pazar falan yere, filan şeyi görmeye giderim., Bunu herkes yapar, fakat bugün yapmak zorunda olduğumuz yardımseverlik dayanışma şeklinde olmalıdır. Halka şunu demek için yaklaşmamalıyız: "İşte geldik, sana yardımcı olacağız, bilimimiz sayesinde seni eğiteceğiz, sana yanlışlarını, kültürsüzlüğünü, bilgisizliğini göstereceğiz." Biz halka bir araştırmacı ruhuyla, alçak gönüllülükle gitmeli halkın büyük bilgeliğinden feyiz almalıyız.

Çoğu kez, ne derece yanıltılmış olduğumuzu, basma-kalıp düşüncelerimizin sonunda kendimizden birer parça ve refleksler halini almış olduğunun farkına varacağız.

Çoğu kez, yalnız genel, toplumsal ve felsefi görüşlerimizi değil, tıp konusundaki görüşlerimizi bile baştan aşağı değiştirmemiz gerekecektir. Hastaların her zaman büyük şehirlerdeki hastahanelerde herhangi bir hastalığın tedavi edildiği gibi tedavi edilemeyeceğini anlayacağız; doktorun aynı zamanda nasıl bir tarımcı olması da gerektiğini, nasıl yeni besin bitkileri ekmeyi öğrenmesi, kırsal bölgelerdeki çok sınırlı olan, potansiyel bakımından dünyanın en zengin tarım bölgelerinden biri olduğu halde bu ülkede öylesine fakir olan besinleri çeşitlendirmeyi öğrenmesi gerektiğini göreceğiz. O zaman, bu koşullarda, biraz eğitimci ve hatta büyük ölçüde eğitimci ve politikacı da olmamız lazım geldiğini, en başta yapmamız gereken şeyin, bağıra çağıra bilimimizi ilan etmek değil, halkın içinde eğitileceğimizi, yeni bir Küba inşa etmek gibi büyük ve güzel bir deneyi gerçekleştireceğimizi kanıtlamak olduğunu göreceğiz.

Şimdiden çok ilerlemiş durumdayız. 1 Ocak 1959 la bugün arasındaki uzaklığı basit bir biçimde ölçmemize olanak yoktur. Uzun zamandan beri, halkın çoğunluğu, sadece bir diktatörün değil, tümüyle bir sistemin yıkıldığını kabul ediyor. Şimdi, zaten çözülmekte olan bir sistemin geride kalan yıkıntıları üzerinde, halkın mutlak mutluluğunu yaratacak olan yeni bir sistemin kurulmasının zorunlu olduğunu halk artık anlamalıdır.

Geçen yılın ilk aylarında, yoldaş Guillen'in, Arjantin'e gittiği zamanları hatırlıyorum. Bugün olduğu gibi, o sırada da büyük bir şairdi. Şiirleri yeni bir yabancı dile çevrilecekti, çünkü her gün, şimdi olduğu gibi, o vakitlerde de dünyanın bütün dillerini konuşan yeni okuyucular kazanmaktaydı, fakat Guillen için halkın destanı olan şiirlerini okumak güçtü, çünkü devrimin ilk

yılı, yeni bir dönemin başladığı ve ön yargıların egemen olduğu bir zamandı. O sıralarda, hiç kimse şair Guillen'in olağanüstü sanatçı yeteneğini tümüyle halkın ve halkın davasının hizmetine adadığını farkedemiyordu. İnsanlar, onun Küba'nın şanı, şerefi olduğunu anlayamıyorlar, yalnızca onun tabu olan bir partinin temsilcisi olduğunu biliyorlardı. Şimdi bütün bunlar uzakta kalmıştır, ülkemizin bazı içyapıları konusunda düşünce tarzları arasında bölünme olamayacağını, üzerinde anlaşmamız gereken şeyin ortak bir düşmanımız olup olmadığı ve ortak bir amaca ulaşmayı deneyip denemediğimiz olduğunu anlamamız gereklidir. Ortak bir düşmanımız olduğunu hepimiz biliyoruz ve hepimiz kesinlikle bu kanıdayız. Artık hiç kimse apaçık biçimde: "Bizim ve bütün Amerika'nın en büyük düşmanı Amerika Birleşik Devletlerinin tekelci hükümetidir.,, derken kendisini birinin, bir yabancıнын dinleyip dinlemediğini, civarda elçiliğın ajanı bulunup bulunmadığını kontrol etmek için etrafına bakmıyor. Herkes düşmanın bu olduğunu bildiğine ve bu düşmana karşı mücadele eden herhangi bir kimsenin bizimle ortak bir yönü bulunduğunu anlamaya başladığına göre, ortaya yeni bir sorun çıkmaktadır. Burası, yani Küba için amaçlar nelerdir? Biz ne istiyoruz? Halkın mutluluğunu istiyor muyuz, istemiyor muyuz? Burada herhangi bir iç ya da dış tedbir almak sözkonusu olduğunda dünyanın büyük devletlerinden hiçbirinin elçiliğine başvurmak zorunda kalmaksızın, hiçbir savaşçı bloğa ait olmaksızın, özgür ülkeler arasında özgür bir ülke olmak için mücadele ediyor muyuz, etmiyor muyuz? Hiçbirşeyi olmayanlara birşeyler vermek için fazlasına sahip olanların elinden zenginlikleri alıp yeniden dağıtmayı düşünüyorsak, yaratma çabasını, bütün sevinçlerimizin günlük dinamizm kaynağı haline getirmeyi düşünüyorsak dayandığımız bir neden vardır. Aynı amaçlara

sahibolanlar bizim dostumuzdur. Bütün bunlar arasında, dostumuz olan kimse başka düşüncelere sahipse, şu yada bu örgüte aitse, bunlar önemsiz tartışma konusudur. Büyük tehlike, büyük gerginlik ve yaratıcılık anlarında, ancak büyük düşmanların ve büyük amaçların önemi vardır. Amaçlar konusunda anlaşmışsak, nereye gittiğimizi şimdiden kesinlikle biliyorsak, canı isteyen beğenmesin, biz yine de işe koyulmak zorundayız.

Devrimin olabilmesi için önce devrimci olmakla başlamak gerektiğini daha önce söylemiştim. Devrimse vardır. Uğrunda çalışmayı amaç edineceğimiz halkı da tanımak gerekir, onu henüz yeterince iyi tanımadığımızı sanıyorum, bu yolda henüz aşmamız gereken oldukça büyük bir uzaklık bulunduğunu düşünüyorum. Halkın tanınmasında ilerlememizi sağlayan yolların neler olduğu bana sorulursa, yalnız ülkenin içlerine değil kooperatiflere de gitmek ve orada çalışmak gerekir derim -bunu herkes yapabilir, bir tıp emekçisinin çok Önemli olduğu pek çok yerler vardır-, bu durumda Küba halkının dayanışmasının en belli başlı alametlerinden birinin devrimci milisler olduğunu, milislerin bugün hekime yeni bir işlev kazandırdığını ve daha yakın bir geçmişte acı, hatta feci bir gerçek olan şeye, yani kısa bir süre önce az daha büyük çapta bir silahlı saldırının avı, ya da en azından kurbanları olabileceğimiz gerçeğini kabule hazırlar.

Böyle bir devrimci milis askeri görevini üslenen hekimin, yine hekim olarak kalması gerektiğini de ısrarla belirtelim. Bizim Sierra'da işlediğimiz hataya -eğer buna hata denilebilirse- düşülmemelidir. Tüm hekim yoldaşlar bu yanlışın ne olduğunu bilirler, her halükârda bir yaralı ya da hastanın başucun-da beklemek bize şerefsizlik gibi görünüyor ve ne pahasına olursa olsun tüfeğe sarılmaya

ve ne yapmak gerektiğini savaş alanında göstermeye çalışıyorduk.

Şimdi koşullar farklıdır ve ülkeyi savunmak için oluşan yeni ordular farklı bir tekniğe sahip olmak zorundadırlar; yeni ordu tekniğinde hekimin yeri çok önemli olacaktır, hekim olarak kalmaya devam edecektir çünkü bu en güzel görevlerden biridir, savaşta daha da büyük bir önem kazanmaktadır. Bu yalnız hekimler için değil, hasta bakıcılar, laborantlar ve kendini bu derece insanca bir çalışmaya adanmış olan herkes için böyledir. Fakat tehlikenin geçmeyip gizliden gizliye devam ettiğini bilmekle ve atmosferde hâlâ varlığı sezilen saldırıyı püskürtmeye hazırlanmakla birlikte, bunu düşünmeyi de bir yana bırakmalıyız çünkü savaş hazırlığını uğraşmalarımızın merkezi yaparsak istediklerimizi kuramayız ve kendimizi yaratıcı bir çalışmaya adayamayız.

Bir savaş eylemine hazırlanmak için harcanan bütün emekler, yatırılan bütün sermayeler, yitirilmiş emek ve paralardır. Ne yazık ki, bunu yapmak gereklidir çünkü hazırlanan başkaları vardır, fakat şerefli bir asker olarak bütün namusumla sizi temin ederim ki Ulusal Banka'nın kasalarından çıktığını görmekle en büyük üzüntü duyduğum para, yıkıcı bir ordunun kuruluşuna harcanacak olan paradır. Bununla birlikte, milislerin barışçı bir rolü vardır, milisler, meskûn merkezlerde halkı birleştiren ve tanınmasını sağlayan bir silah olmalıdırlar. Burada, yoldaşlarıma bana anlattığına göre hekim milisleri arasında olduğu gibi, son derece büyük bir dayanışma olmalıdır. Tüm Küba'da, bütün tehlike anlarında, ihtiyacı olan herkesin sorunlarını çözmeye derhal gidilmelidir.

Bu, aynı zamanda, birbirini tanımanın, kardeşçe ve üniforma altında tam bir eşitlik içinde, Küba'nın tüm toplumsal sınıflarına ait insanlarla birlik olarak, beraber yaşamının yoludur. Biz tıp emekçileri -uzun zamandır unuttuğum bu unvanı kullanmama izin veriniz-, eğer bu yeni dayanışma silahını kullanırsak amaçlarımızı bilirsek, düşmanlarımızı tanır ve hangi yöne gideceğimizi saptarsak, geriye aşılacak yolun günlük bölümlerini bilmekten başka birşey kalmaz. Bu bölümleri ise bize kimse öğretmez, bu bölümler her bireyin aşacağı kendi yoludur, onun her gün yapacağı iştir, bireysel deneyiyle elde edeceği üründür, halkın refahına kendini adarken mesleki çalışmalarında kendinden verebilecekleridir.

Adaletle doğru yol almak için tüm elemanlara sahibolduğumuza göre, bugün pratik çalışmalarında yararlanmadığım, fakat daima uygulanması gereken, Marti'nin "Söylemenin en iyi biçimi, yapmaktır." şeklindeki sözünü hatırlayalım ve Küba'nın geleceğine doğru ilerleyelim.

7. ULUSLARARASI GÖNÜLLÜ EMEKÇİ MÜFREZELERİNE

VEDA SÖYLEVİ[16]

Küba devrimine dayanışma mesajı iletmek için Sierra Maestra sıradağlarına kadar gelmiş olan Kübalı ve tüm dünya ülkelerinden yoldaşlar, bugün bir sevinç günü, gençliğin bayramıdır, fakat aynı zamanda kederli bir gün, ayrılma günüdür de.

Bugün, buraya dünyanın her köşesinden Küba devrimi için çalışmaya, bu devrimi ve Küba halkını tanımaya gelen yoldaşlara veda etme günüdür. Onlar, yetenekleri elverdiği ölçüde, gençliğe özgü tüm coşkuları ve tüm devrimci heyecanlarıyla çalıştılar, ayrıca bugün daha yeni kazandıkları hakları savunmak için savaşıyor, bu hakları korumak ve yeni kazanımlara doğru ilerlemeyi sürdürmek için ölmeye hazır bir kitle oluşturan milyonlarca insandan meydana gelen, fakat herhangi başka bir halktan farklı olmayan halkımızı tanımayı da öğrendiklerini sanıyorum.

Çeşitli ülkelerden gelen tüm yoldaşlara bir devrimin ne olduğunu açıklamaya çalışmak ve onları sanki dünyada tekmiş gibi bizim örneğimizi izlemeye zorlamak, kendi açımızdan yanlış olur. Burada devrim yapmaya girişen ve buna kararlılıkla sürdüren bir halk söz konusudur, yoksa bunun ne daha fazlası ne de azı. Dünyada pek çok kimse, Kübalıların bildiği gibi, devrim yapmaya girişmenin ne demek olduğunu artık bilmektedir ve bir halkın, gelişimini engelleyen kösteklerden kurtulmayı başardığında elde ettiği harikulade sonuçları da görmüştür.

Fakat ne yazık ki, Amerika'da ve tüm dünyada, halklarının devrim yapmaya giriştiğini görememiş olan pek çok yoldaşımız da vardır. Herhangi bir başka ülkeden daha fazla sömürgeleştirilmiş, daha fazla sömürülmüş olmayan, bununla birlikte, umutsuzluğu içerisinde, zincirlerini kıracak olan mücadeleye atılmak için gerekli gücü bulan Küba'nın bunu başarmasını sağlayan tarihi olayı şu anda açıklamaya belki de olanak yoktur. Amerika'nın ilk kesin kurtuluş narasının niçin ille de Küba'da atıldığını bilinen tüm teorilerin yardımıyla bile

olsa açıklamak gerçekten çok güçtür. Böyle bir şey yapmaya niyetimiz de yok. Bu Küba örneğinin halkın özlemlerini gerçekleştirmenin tek yolu olduğunu, özgürlük ve ekonomik refah demek olan gerçek mutluluğa ulaşmak için tek kesin mücadele aracı olduğunu da iddia etmiyoruz. Burada yaptığımız şeylerin çoğu, sözüm ona ileri sürüldüğü gibi "az-gelişmiş,, değil, ezilmiş, sömürgeleştirilmiş yada yan-sömürgeleştirilmiş olan ülkelerin hemen hemen tümünde yapılabilir. Çünkü biz de az-gelişmiş değiliz. Sadece iyi gelişmemiş bir ülkeyiz, bunun nedeni emperyalizmin uzun zamandan beri hammadde kaynaklarımızı işgal etmesi ve onları kendi ihtiyaçlarına uygun olarak geliştirmeye gayret etmesidir.

Birçok örnek vermenin yararı yok. Küba'nın şekeri, Meksika'nın pamuğu, Venezuela'nın petrolü, Boliviya'nın kalayı, Şili'nin bakın, Arjantin'in kesimlik hayvanları ve buğdayı, Brezilyanın kahvesi için bunun böyle olduğunu biliyorsunuz. Hepimiz bir ortak paydaya sahibiz, bizler tek yönlü üretim ülkeleriyiz, ayrıca tek pazar ülkeleri olarak da bir ortak paydamız var.

Biliyoruz ki, özgürlük yolunda, herşeyden önce tek pazar olmaya karşı, daha sonra ise tek yönlü üretim yapmaya karşı mücadele etmek gereklidir ve dış ticaret gibi, içteki üretimi de çeşitlendirmek zorundayız. Buraya kadar herşey çok basit. Sorun, bunun nasıl ele alınacağıdır. Parlamenter yola mı başvurulacak, yoksa kısmen parlamenter yoldan, kısmen de silahlı yoldan mı gidilecektir? Bunu bilemiyorum ve böyle bir soruya kesinlikle cevap veremem. Söyleyebileceğim tek şey, Küba koşullarında, emperyalist baskı ve içteki kuklaların zorbalığı altında, halk için silahlı yoldan başka kurtuluş çaresi bulamadığımızdır.

Tekniğe gömülmüş kimseler arasından, bize örneğin bir tarım reformuna girişmek için gerekli sermayenin ne kadar olduğunu soranlar çıkarsa, onlara hiçbir sermaye gerekmediği, tek sermayenin, haklarının bilincinde olan silahlı halk olduğu şeklinde cevap veririz. Biz burada, Küba'da yalnızca bu sermaye ile geniş bir tarım reformunu gerçekleştirmeyi başardık ve sanayileşme yolunda ileriye doğru yol almaya devam edebildik.

Elbette ki, halkın tüm çabasını böylesine basit bir formülle özetlemek güçtür, çünkü çok kana ve acıya malolan bir mücadele sözkonusudur, dünyanın egemen güçleri ise bu mücadelenin daha da çok kanla ve acıyla sürmesi için uğraşmaktadırlar. Bu nedenle, bu tüfeklerin ve halkı tümüyle kesin amaçları doğrultusuna yönelen bu yegane sesin etrafında kararlı ve uzlaşmaz biçimde birleşmiş olarak kalmak, bölücülük tohumları ekmeye çabalayanlara engel olmak gereklidir, çünkü Martin Ferrero'nun dediği gibi, eğer kardeşler aralarında dövüşürlerse, yabancılar onları parçalar. Egemen güçlerse, şairin halk edebiyatından aldığı bu vecizeyi ve yönetmek için bölmek gerektiğini çok iyi bilirler. Hakim güç, bizi kahve, bakır, petrol, kalay, şeker üreticileri olarak bölmüş ve ülkelerimizi birer birer daha kolaylıkla bozguna uğratabilmek için sürekli olarak fiyatları düşürerek, tek bir ülkedeki pazar için mücadele eden ülkeler olarak birbirimizden koparmıştır.

Demek oluyor ki, bir halka uyan vecize, kaderi belirlenmemiş olan başka halklara da uyabilmektedir. Hepimiz birleşmeliyiz, tüm dünya ülkeleri, özgürlük, ekonomik refah, artık çözümlenmemiş hiçbir sorun olmadığı duygusu gibi en kutsal hakları elde etmek uğruna birleşmeli ve günlük, heyecanlı ve yaratıcı

çalışma sayesinde, kimse yolumuza engel çıkarmadan hedeflerimize ulaşabileceğimizi bilmelidir. Fakat egemen güçler hazırdır ve onlar hepimizi sömürdüğü için tümünü iyi tanırırsınız, bu egemen güçleri, bu ülkelerde doğan yoldaşlar da çok iyi bilirler; çünkü canavarın bağında yaşamış, insanlığa inanç duyulduğu zaman bu koşullarda yaşamamanın ne denli korkunç olduğunu öğrenmişlerdir. Barışı seven, oysaki bugün istedikleri gibi olmayı bile başaramamış olmalarına rağmen atomik üslerle çevrildiklerini gören bu ülkeler egemen gücün ne olduğunu çok iyi anlamışlardır.

Bütün bunları biliyoruz, öyleyse, ortak görevimiz birleşmektir, bizi ayırmak, el ele tutuşmamızı önlemek isteyen hükümetlerin üstünde ve biraz önce söylediğimiz gibi yalnız gençler olarak değil, insanlığı tehdit eden savaşların en korkuncunu önlemek ve halkın özlemlerini gerçekleştirmek amacına ulaşmak için tek bir iradeler huzmesi şeklinde, olgun, yaşlı ve genç insanlar olarak birleşmeliyiz. Fakat, bütün bunları bilen halklar -çünkü halklar cahil değildir- birleşmeyi gerçekleştirmek istediklerinde, içimizden çoğunun başına gelen olay ortaya çıkar, bu, satılmış hükümetleri olan tüm ülkelerin, ezilenleri zindanlara atmak için uyguladıkları baskıdır; bu gibi hükümetlere göre, örnek olarak burada hazır bulunan sizleri alacak olursak, özgür bir ülkede öğrenilenleri unutturmak için ve en pısrıkların şan ve şeref yolunu izlemeye cesaret edememesi için her şeyi yapmak mubahtır. Amerika ülkelerinden bizi ziyarete gelenler çoğu kez bu durumla karşılaşmış ve ne yazık ki bu gibi haller tekrar meydana gelecektir. İçinizden çoğu güçlülerle karşılaşacak, içinizden birçoğuna karşı zavallıarmışsınız gibi, köpek soyu sefil insanlarmışsınız gibi, yabancı ezici güçlerin müttefiği imişsiniz gibi

davranılacak, iddia edildiği gibi, demokrasiyi ve batı tarzındaki hayatı yıkmayı amaçlayan en büyük belalılarla işbirliği yapmak la suçlanacaksınız. Bu batı tarzındaki hayat, burada, mücadele halinde bulunan Cezayir halkı, doğduğunu göremedikleri bir mutluluğa erişmek uğruna çarpışan ve ölen tüm ezilenler tarafından temsil edilmektedir.

Bu nedenle aşılacak yol kolay değildir. Hatta bu yol, bizler gibi ilk engeli aşan ve halkı hükümete getirenler için bile zor olacaktır, önümüzde çok güç bir aşama daha vardır, bu aşamada sahte demokrasiler halkı giderek daha çok ezecek ve halk, öfkesinin ve kininin, silahlara sarılan ve iktidarı ele geçiren bir insan seli halini alıncaya dek büyüdüğünü duyacaktır. Diyebiliriz ki, insanlığın bugünkü koşullarında, sömürge ve yan sömürge ülkeler ve başka egemen güçlerin kuklası olan hükümetlerin boyunduruğu altında bulunanlar, er geç halkın temsilcilerini hükümete getirmek için silaha sarılmak zorunda kalacaklar ve bu alanda tüm Amerika, tüm Afrika, tüm Asya birleşecektir. Amerika, Afrika, Asya ve Avrupa tek bir mutlu dünya oluşturacaktır. Çok şeyler göreceksiniz. Küba'da uykuya yatırılan emperyalizmin halkın naralarıyla uyandığını, uluslararası polis denilen ve anti-komünist mücadelede yönetimi en tecrübeli olanlara verilen bir gücün nasıl yaratıldığını göreceksiniz. Bu anti-komünist mücadele, bizim Amerikan örneğimizde, Amerika Birleşik Devletleri'nde, silahlanma yada daha doğrusu Amerikalı kardeşlerimize silah verilmesi ve onların başkaldıran bir halka karşı, bugün, O.E.A. denilen şu alçaklık simgesinin sultasında savaşa itilmesi biçiminde yapılmaktadır.

Amerika'da bunu göreceğiz, hem de az bir zaman sonra. O zaman, niçin halkın isyan ettiği ve orduların niçin oluşturulduğu anlaşılacaktır. Fakat tarih akışını sürdürür ve bizler, ya da biz bu mücadelede düşersek, yoldaşlarımız ve bugünkü kuşak halkların bu mücadelede nasıl dünyanın en barbar devleti tarafından donatılan orduları geride bıraktığını ve emperyalizmi tamamıyla devirdiğini göreceğiz. Biz ve kuşağımız, en büyük acılara, en olağanüstü yoksunluklara katlanmamız gerekse de, düşman çılgınlığı içinde, sonunu yakınlaştırmaktan başka bir işe yaramayacak bir savaş çıkartmaya kalkışsa da kesinlikle kurtulan dünyayı göreceğiz. Fakat eğer bir halk bağımsızlığına bu mücadeleden geçmeksizin ya da aşamaları kısaltarak ulaşabilirse; bizden, halkı birleştirme ve tüfeklerle halkın oluşturduğu sermaye yardımıyla toplumsal reformları örgütleme aşamasına nasıl girişileceğini sorarsa, halkı eğitmenin çok önemli olduğu ve halkların harikulade bir hızla eğitilebildiği cevabını veririz.

Küba devrimi gibi olaylarla dolu zengin bir deneyi yaşama şansına sahip olan bizler, halkın günden gü ne nasıl en geniş bilgileri kazandığını, en büyük devrimci inancı ve devrimci bilinci edindiğini görmekle, duygulanıyoruz. Bu durum, bugün bunu farketmemizi sağlayan şu basit örnekle daha iyi anlaşılır. Burada, kardeş ülkelerden gelen tüm temsilci heyetleri hararetle alkışlandı, fakat aralarından üçü özellikle alkış topladı, çünkü onların özel bir durumu vardı: Bunlardan birincisi, Amerika Birleşik Devletleri halkının temsilci heyetiydi, bu heyeti hiçbir zaman Amerika Birleşik Devletleri hükümetiyle karıştırmamalıdır. Bu, ırk düşmanlığı gütmeyen, bir bireyle bir diğeri arasında ten rengi, din ya da ekonomik koşullar nedeniyle fark gözetmeyen bir halk

temsilcileri heyetidir. Onun anti - tezini diğer bütün heyetlerden daha iyi temsil eden Çin Halk Cumhuriyeti heyeti de hararetle alkışlandı. Hükümetleri amansız bir mücadele içinde olan diğer iki halk da alkışlandı, bu hükümetlerden birinin ardında bütün bir halk vardır, diğeri ise o hükümete karşı savaşan halkım aldatmaktadır: Bu halklardan birinin temsilcisi olan Cezayir heyeti, candan yürekten alkışlandı, Cezayir halkı bugün tarihinin yeni, harikulade bir sayfasını yazmaktadır, bizim dağlarda yapmak zorunda kaldığımız gibi bir mücadele içindeler, fakat, bu savaşı, ne denli barbar olursa olsun yine de bazı şeylere saygısı olan kendi öz çocuklarının ülkenin topraklarını işgaline karşı değil, ırk düşmanlığı ve savaş felsefesiyle, katliam içinde eğitilen yabancı bir ülkenin askeri birliklerinin istilasına karşı yürütüyorlar. Bununla birlikte, yine ülkesinin hükümetini temsil etmeyen Fransız halkının heyeti de cömertçe alkışlandı. O halde, şu soruyu ortaya koyuyoruz: Neyi alkışlayıp, neyi alkışlamayacağını o denli iyi bilen, politik kökeni gayet iyi ayırdedebilen, şu sıralarda, örneğin Küba delegasyonunun Birleşmiş Milletlerde, lafta kalan saldırıları bir yana bırakalım, fiili saldırılara kadar varan sert bir baskının kışkırttığı vahşice kin ve nefret gösterileriyle karşılaştığı bir dönemde bile, hükümetlerle halklar arasındaki farkı mükemmel biçimde anlayan bir halk, devrim yapmış olduğu için mi bu özellikleri taşımaktadır? Bu halk devrimin ta içinde yaşadığı için bu özellikleri taşımaktadır. Bu halk, Küba devriminin birkaç aylık yaşamı sırasında, devrimci hak davalarının deneyi sayesinde, burada dile getirdiği ve siz yabancı temsilcilerin, bu adada görebildiğiniz elinizle dokunmuşçasına hissettiğiniz herşeyi öğrendi.

O halde, konumuzu başka deyimlerle anlatmaya çalışalım ve bir halkı eğitmek için en iyi yolun, devrime

girişmek olduğunu belirtelim. Hiçbir zaman, halkı yalnızca eğitim sayesinde ve tepesine binmiş zorba bir hükümet bulunduğu halde, haklarını elde etmesi için eğitmeye kalkışmayınız. Ona herşeyden önce, haklarını elde etmesini öğretiniz; bu halk, hükümete geçtiğinde kendisine bütün öğretilenleri ve daha da fazlasını hiçbir çabaya gerek kalmaksızın öğrenecektir.

Halkın tamamlayıcı bir parçası ve devrimci bir hükümet olarak, bu yönetici makamlarından halka daima sorular sorarak; fildişi kulesine çekilen ve halkı bir takım hazır kalıplara göre yönetmek sevdasında olan bir hükümet başarısızlığa mahkûm olduğundan, tuttuğu yol onu zorbalığa götürdüğünden kendimizi hiçbir zaman halktan koparmaksızın bu bilgileri biz de öğrendik. Halk ve hükümet daima bir ve aynı şey olmalıdır, sizler, Amerikalı ve bizi ziyaret eden henüz bağımsızlığını elde edememiş sömürge ülkelerin evlatları yoldaşlarımız, halkı yönetmek için kitap okumayı bilmeye gerek olmadığını iyice kafanıza yerleştiriniz. Kitap okuma biliniyorsa, daha da iyi. Fakat, halkı yönetmek için, halka tercüman olmayı bilmek lâzımdır, ne eğitimin ne de bugün bizi halktan ayıran engellerden herhangi birinin bizi halktan kopuk olarak yaşatmadığı bir durumda, ülke içinden halkın isteklerini dile getirmek daha kolaydır.

Bu nedenle, biz işçilerden, köylülerden ve devrim den önce eğitim görmüş kimselerden oluşan bir hükümete sahibiz, yalnız bu sonuncular, sayıca azdır ve bu mücadele içinde en çok şeyi öğrenmiş olanlardır.

Gözlerinizin önünde bir örnek var: İsyancı Gençlik. Pazar günü, Joel İglesias'ı dinlediğinizde, bu komutanın Sierra'ya onbeş yaşındayken çıktığını, o sıralarda okuma-

yazmayı pek az bildiğini, bugünse tüm gençliğe hitabedecek düzeye erişmiş olduğunu hatırlayınız. Bunun nedeni, onun birbuçuk yılda bir filozof haline gelmiş olması değildir; hayır, o halka hitabedebilir, çünkü halkın ayrılmaz bir parçasıdır, sizin her gün neler duyduğunuzu bilir ve bunları dile getirebilir, size kadar ulaşmayı bilir.

Bu hükümetlerin onun gibi insanlardan oluşması çok daha iyidir. Bugün yöneticileri halkın içinde acı çekmiş, mücadele içinde eğitilmiş ve bugün halkla özdeşleşmiş olan hükümetleri kutlamamızın nedeni budur. Dünyanın dört bir köşesinden buraya gelmiş olan yoldaşlarımız, bizi tanımaya ve bizimle çalışmaya geldiniz, fakat getirdiğiniz bütün bilgilerinize rağmen, daima yeni şeyler öğrenebilirsiniz, bunlar, bu deneyi yaşamamış olan bütün yoldaşlar için yenidir, çünkü, tarihin bir parçasıdırlar ve tarih asla tekrarlanmaz. Küba'da Öğrenilecek pek çok şey vardır, bunların hepsi de iyi şeyler, her gün görülen, halkın heyecanını ve gayretkeşliğini kanıtlayan olaylar değildir; günün birinde yönetime geçtiğinizde yaptığımız hataları tekrarlamamanız, örgütlenmenin derhal halkın zaferine bağlanması gerektiğini öğrenmeniz, bu örgüt ne denli ileri düzeydeyse zaferin de o denli kolay olacağını bilmeniz için kötü örneklerden de ders çıkarabilirsiniz.

Bir okul sitesi inşa etmek için geldiniz, fakat buraya vardığınızda henüz herşey örgütlenmiş değildi, site yapımı durdurulmuştu, bu yüzden sizler, buraya anı olarak bırakmak istediğiniz bu küçük insanca dayanışma anıtını bitiremediniz. Ne yazık, bizler için en güzel bir saray inşa etmiş kadar olduğunuz halde, bu yine de örgütlenmenin ne kadar önemli olduğunu gösteren bir örnektir. Devrimcinin gökten zembille inmiş ilahi bir varlık olduğunu, ortaya çıkan sorunları vahiy sayesinde derhal

çözebileceğini sanmamalıdır. Devrimci yorulmak bilmez bir emekçi olmalı, hem yorul-mamalı hem de düzenli olmalıdır; sizler, bizim yaptığımız gibi, mücadele içinde, darbeler altında öğrenmek yerine, bu örgütlenme deneyiyle devrimci mücadeleye şimdiden katılıyorsanız, ne mutlu devrimi uğruna savaşıcağınız ülkeye. Bu Küba'da geçirdiğiniz günlerden ve bu kesin deneyden çıkarabileceğiniz bir derstir; çünkü bunu size olumlu tarzda sunamadık. Fakat, elbette ki, ülke ekonomisinin birçok dallarında bu yanı sıra düşmüş değiliz. Biz de, daha mücadelenin ilk anlarından başlayarak, örgütlenmek gerektiğini öğrendik ve bu nedenle devrimden ancak iki yıl sonra, iyi düzenlediğimiz ilk kalkınma planımızı hazırlayıp sunabiliyor ve halkın heyecan ve coşkusu sayesinde tümüyle hayata geçirebiliyoruz. Bu, halkın tüm güçlerine çağrıda bulunmak iddiasında olan, gözü pek yükseltilere dikilmiş bir plandır. Tüm dünyanın onu anlaması, temellerini kavraması ve işe koyulması için, hep birlikte gerçekleştirilmelidir. Bir kez daha, bir ekonomik kalkınma planına sahip olduğunu onur duyarak söyleyebilen ilk Amerika ülkesi olacağız, üstelik de -en önemlisi de budur- bu plan gerçekleşecektir, o aşamaya kadar varmak için elimizden gelen her şeyi yapacağız. Bu plana niçin ihtiyacımız vardı? Bizim için de bu yeni bir şeydi, çünkü her zaman iyice anlayamadığımız şeyler üzerinde düşünmek zorunda idik. Düşman ne yapmamızı ister; bunu yapmamızı niçin ister? Bunu analiz etmemiz ve tam tersini yapmamız gereklidir. Düşman plan yapmamızı, örgütlenmemizi, ekonomimizi devletleştirmemizi istemiyor ve bu uğurda var gücüyle mücadele ediyorsa, nedenini kendi kendimize sormalıyız. Bunun sebebi, düşmanın, emekçi halkı, kapitalist üretimin anarşisi içinde köleleştirilmesi ve ayrıca, insanın insan için kurt olduğu, herkesin, tüm dünyanın birlikte ve örgütlü

olarak mücadele etmesi halinde muazzam ve herkesin yararına çok daha büyük bir güç oluşturacağını bilmeksizin; birey olarak başkalarını geride bırakmak için, dirseğiyle, tekmeleriyle, kafa atarak mücadele etmeye çabalaması gerektiği zihniyetini yaratmasıdır.

Kuşkusuz, daima seyirci durumunda kalan, günlük çalışmalara yabancı olan, bunlardan söz edildiğini duyduğunda kendini incinmiş hisseden, korkunç haykırışlarla karşılık veren, derhal pek kutsal özel mülkiyeti öne süren kimseler vardır. Peki, bu özel mülkiyet -yani büyük tekeller; küçük sanayicileri ve tüccarları bir yana bırakalım- yalnızca gücümüzün değil, milliyetimizin ve kültürümüzün de yıkımından başka neydi ki? Özel mülkiyetin, insanın insana karşı mücadelesinin en üst biçimi olan tekel, halkı bölen, sömüren ve yozlaştıran en muhteşem silahtır. En ucuz fakat en kötü kaliteden ya da yararsız ürünleri ortaya sürer, kültürünü bizde yabancı bir zihniyet yaratmak amacıyla, filimler, romanlar ya da çocuk masalları biçiminde satılığa çıkarır bu silah. Çünkü onların stratejisi budur; bu strateji, kolektif çalışmanın karşısına bireysel çabaları çıkarır, her insanda bir parça bulunan ve onu diğerlerini aşmaya iten bencilliği pohpohlar. Aynı zamanda, her insanda var olan ve o-nu başkalarından mükemmel olduğuna inandıran üstünlük kompleksini de okşar. Böylece, tekel, insanlara en genç yaşlarından başlayarak, herbirinin en üstün insan olduğu, herkese karşı mücadele etmek, bunda zafere ulaşmak ve sonunda bir sömürücü olmak gerektiği düşüncesini aşılır. Kolektif çalışmanın köleleştirici birşey olduğunu, sanki bütün halk yalnızca en akıllı ve en yeteneklilerden oluşuyormuş gibi, halk hemen hemen aynı çalışma yeteneklerine, fedakârlık ruhuna ve zekâyâ sahip irade ve gönüllerin oluşturduğu büyük bir kitle değilmiş gibi

ortaklaşa emeğin en akıllı ve en yeteneklilerin yükselmesine engel olduğunu kanıtlamaya büyük bir özen gösterir. Nerede bölünmemiş bir halk varsa, onu siyahlar ve beyazlar, yetenekliler ve yeteneksizler, okur yazarlar ve okuma yazması olmayanlar diye bölmeye çabalar, tek tek bireylere varana kadar tekrar tekrar böler, bireyi toplumun merkezi yapar.

Elbette ki, bu bireylerin üstünde, kendileri de kolektif, fakat ancak sömürde kolektif olan tekeller vardır. Bizse, halka gücünün, kendisinin diğerlerinden daha iyi olduğunu sanmamaktan, sınırlarını, birlikten aldığı kuvveti bilmekten, iki kişinin tek kişiden, on kişinin iki kişiden, yüz kişinin on kişiden ve altı milyonun yüz kişiden çok daha fazla şeyler yapabileceğine inanmaktan geldiğini kanıtlamalıyız.

Yoldaşlar, dünyanın dört-bir köşesinden gelen temsilciler olan sizlere, Küba halkı adına teşekkür eder ve sizlerden çok şeyler öğrendiğimizi, bize silinmez bir anı bırakacağınızı bütün içtenliğimle söylemek isterim. Biz de, sizlere unutulmaz bir anı bırakmak ister, yararlanılabilecek herşeyden yararlanılmasını, gerekli olan her yerde olayların nedeninin incelenmesini, teorilerin açıklanmasını, bunların özenle analizlenerek ihtiyaç duyulduğunda revizyondan geçirilmesini, tüm dünyada herkesin günün birinde mutlu olunup olunamayacağını kendi kendine sormasını ve bunun çaresini araştırmasını dileriz.

Sizlere örnek olacağımız iddiasında değiliz, yalnızca size bu örneği sunuyoruz ve bunu bir tarihi olgu olarak cömertçe veriyoruz. Eğer birisi yaptıklarımızdan, az da olsa dünya nüfusunun bir başka kesimini iyiye götürmeyi

sağlayacak dersler çıkarırsa, bu bizi tatmin edecektir. Fakat, deneyimiz bu işe yaramasa bile, dünya yolculuklarımızdan birinde, bir yerlerde sizin dost ellerinizi yeniden sıkabilir ve size Küba'da geçirdiğiniz bu iki ayı hatırlatabilirsek mutlu olacağız. Yoldaşlar, sizleri minnettarlıkla hatırlayacağız. Yeniden görüşebileceğimizi umut ederiz. Sizi ülkemize, çalışmak, öğrenmek ya da sadece gezip görmek için istediğiniz kadar sık gelmeye davet ediyor, yakın da tekrar görüşmek üzere sizlere dostça Allaha ismarladık diyoruz.

8. KÜBA'DA SOSYALİZM VE İNSAN[17]

Geç kalmış olmama rağmen, bu notları Afrika gezim sırasında tamamlıyorum ve bu şekilde sözümü yerine getireceğimi umuyorum. Bunu da başlıkta belirtilen konuya değinerek yapmak isterim. Uruguaylı okuyucuların dikkatini çekeceğini umarım.

Sosyalizme karşı ideolojik mücadelede, kapitalist konuşmacıların ağızından düşmeyen çok yaygın bir iddia da, sosyalizmin ya da bizim içinde bulunduğumuz sosyalizmi kurma sürecinin, bireyin devlete itaatiyle karakterize edildiğidir. Bu iddiayı, sadece teorik temellere dayanarak çürütmeyle yetinmeyeceğim, Küba'da varolan gerçekleri de ortaya koyacak ve sonra da genel yorumlar ekleyeceğim. Devrimci kavgamızın, iktidarı ele geçirmeden önceki ve sonraki tarihini anlatmakla işe başlayacağım.

İyi bilindiği gibi, 1 Ocak 1959'da doruğuna ulaşan devrimci kavgamızın başlangıç tarihi 26 Temmuz 1953'dür.

O günün sabahında Fidel Castro'nun yönettiği bir grup devrimci, Oriente Eyaleti'ndeki Moncada kışlarına saldırdı. Saldırı başarısızlıkla sonuçlandı. Bu başarısızlık büyük bir felâkete dönüştü. Hayatta kalan devrimciler ise hapse atıldılar, fakat onların genel bir af ile serbest kalmalarından sonra devrimci kavga yeniden başladı.

Sosyalizmin yalnızca tohumlarının mevcut olduğu bu devrede temel etken insandı. Biz tüm güvenimizi bireysel, kendine özgü karakteristikleri, adı ve sanı olan kişilere bağladık. Görev, yetenekleri ölçüsünde bu insanlara emanet edilmişti, başarıya ulaşması ya da başarısızlığa uğraması onlara bağlıydı.

Daha sonra gerilla savaşı aşamasına geçildi. Gerilla savaşı iki farklı unsurdan meydana geldi. Birinci unsur, harekete geçirilmesi gereken fakat bilinçsiz, uyuyan kitlelerden oluşan halk, ikincisi onun öncüsü, hareketin motor gücü, devrimci bilincin ve militan ruhun jeneratörü olan gerillalar. İşte bu öncü güç, zafer için gerekli öznel koşulları yaratan hızlandırıcı bir etkendi.

Burada yine, düşüncemizin proleterleşmesi sürecinde ve alışkanlıklarımızda ve düşünce yapımızda meydana gelen devrimde, temel etken bireydi. Devrimci güçler içinde üst rütbelere kadar ulaşan, Sierra Maestra savaşçılarının herbiri kendi olanaklarına göre önemli işler başarmışlardır. Onlar bu rütbelere bu temele dayanarak eriştiler. Bu ilk kahramanlık devresiydi ve bu devrede onlar en ağır sorumluluklar, en büyük tehlikeler için çarpışmışlardır, onlar için bir görevi başarıyla tamamlamaktan başka tatmin edici hiçbir şey yoktu.

Biz, devrimci eğitimi amaçlayan çalışmalarımızda, bu öğretici temel konuya sık sık döneceğiz. Bizim savaşılarımızın davranışlarında geleceğin insanını sezme mümkündür.

Devrim davasına kendini adama, tarihimizin başka dönemlerinde de görülür. Ekim Krizi süresince ve Florida kasırgası günlerinde, bütün bir halkın ortaya koyduğu ender rastlanır fedakârlık ve olağanüstü çaba Örnekleri gördük. Bizim temel görevlerimizden birisi de, günlük yaşantımızda da bu kahramanca tutumu sürdürmek için ideolojik noktalardan harekete geçerek bir çözüm yolu bulmaktır.

Ocak 1959'da, hilekâr burjuvazinin çeşitli temsilcilerinin de katılmasıyla devrimci hükümet kuruldu. Temel güç etkeni olarak Direnme Ordusunun varlığı, iktidarın garantisini sağladı.

Sonradan ciddi çelişkiler ortaya çıktı ve hızla gelişti. Şubat 1959'da Fidel Castro başbakanlık, göreviyle hükümetin yöneticiliğini üzerine almak istediği sırada, bu çelişkiler ilk kez altililmeye başlandı. Bu süreç, aynı yılın Temmuz'unda Başkan Urritia'nın yoğun kitle baskısı altında istifası ile had noktasına ulaştı.

işte o dönemde, Küba devrim tarihinde, çok iyi bilinen özellikleri sistemli bir şekilde, her zaman varlığını hissettirecek olan bir güç ortaya çıktı. Bu büyük güç, kitleydi.

Bu çok yönlü etken ileri sürüldüğü gibi birbirine benzer, aynı tip birimlerin topluluğu ya da uysal bir koyun sürüsü gibi hareket eden bir yığın değildir ve ayrıca bu kitleler yukarıdan aldığı emirlerle işleyen bir sistem

tarafından, böyle bir toplum tipi oluşturmaya zorlanmamıştır. Bu toplumun, liderlerini ve temelde Fidel Castro'yu duraksamaksızın izlediği doğrudur. Fakat Fidel'in kazandığı güvenin derecesi, kesinlikle halkın arzu ve düşüncelerini tam ve doğru bir şekilde dile getirmesinin ve verdiği sözleri tutmak için harcadığı içten çabaların derecesine bağlıdır.

Kitleler tarım reformuna ve devlet işletmelerini yönetmek gibi güç bir göreve katıldı, Playa Giron (Domuzlar Körfezi) deneyini kahramanca yaşadı, CIA tarafından silahlandırılan çeşitli haydut çetelerine karşı savaş içinde çelikleşti; Ekim Krizi sırasında çağımızın en önemli kararlarından birine tanık oldu; bugünse sosyalizmi kurmak için çalışmaya devam ediyorlar.

Yüzeyden bakılırsa, bireyin devlete göre ikinci derecede kaldığım, daha doğrusu bireyin devlete kesinlikle itaat ettiğini ileri sürenler haklı görünebilir. Kitleler, eşsiz bir heyecan ve disiplinle hükümetin ortaya koyduğu ekonomik karakterli, kültürel, sportif görevleri ve savunma görevini yerine getirirler.

İlk adım genellikle Fidel'den ya da Devrim Yüksek Komutanlığından gelir ve onu kendilerininmiş gibi kabul eden halka açıklanır. Bazı durumlarda ise parti ve hükümet, halka faydalı olabilecek yerel deneylerden de yararlanır ve aynı yöntemi uygular.

Bununla birlikte devletin de bazen yanlışlık yaptığı olur. Bu gibi bir yanlışlık yapıldığında, kitleleri oluşturan elemanların, yani bireylerin katkılarındaki azalmanın sonucu olarak, toplumun ortak coşku ve heyecanında da bir azalma olur. Çalışma o derece felce uğramıştır ki,

üretilenler son derece az miktardadır. Yanlışların düzeltilmesi zamanı gelmiştir. 196 Mart'ında Anibal Escalante tarafından partiye zorla kabul ettirilen sekte politikasının sonucu olarak böyle bir olay meydana gelmiştir.

Görülüyor ki, bu mekanizma bir dizi akla uygun tedbirler bulup uygulamaya elverişli değildir. Kitlelerle daha sağlam bağlar kurmak gereklidir ve bizler gelecek yıllarda bu bağları geliştirmeliyiz. Fakat hükümetin üst kademelerindeki kişisel inisiyatifleri göz-önüne getirirsek biz şimdilik, karşılaştığımız büyük sorunlara karşı genel tepkileri öğrenirken hemen hemen yalnızca sezgi yöntemleri kullanıyoruz.

Bu konuda Fidel, büyük bir ustadır. Onun kendisini halkla bütünleştirmede kullandığı kendine özgü yöntem, ancak onu eylem halinde görmekle takdir edilebilir. Büyük kitle toplantılarında, kişi, titreşimleri yeni yeni notalar yaratan iki müzikal melodi arasındaki ahenge benzer bir duruma tanık olur. Fidel ve kitle, bizim savaş ve zafer naralarımızla doruk noktasına varacak biçimde giderek güçlenen bir diyalog içinde birlikte heyecanlanmaya başlarlar.

Devrim deneyini yaşamamış bir kişi için, bireylerin toplamı olarak kitlenin lideriyle karşılıklı olarak birbirine bağlı olduğu bu sıkı birey-kitle arası diyalektik birliği anlamak zordur.

Kamuoyunu harekete getirmeye yetenekli politikacılar ortaya çıktığı zaman, bu çeşitten bazı olaylar kapitalizmde de görülebilir, fakat bunlar, aslında gerçek toplumsal hareketler değildir (eğer bunlar gerçek toplumsal eylemler olsalardı, onları kapitalist diye

nitelendirmek pek doğru olmazdı). Bu tip hareketlerin ömrü, bunları yaratan insanların ömrü kadardır ya da bu eylemler, kapitalist toplumun acımasızlığı bu renkli hayallere bir son verene kadar sürer.

Kapitalizmde insan, genellikle kavrayış ve anlayışının ötesinde kalan acımasız yasalarla yönetilir. Yabancılaşan birey, kendisi gibilerin oluşturduğu topluma görünmez bir göbek bağı ile bağlıdır. Bu göbek bağı, kapitalizmin değer yasasıdır. Bu yasa, kişinin bugünkü durumunu ve geleceğini şekillendirerek hayatının tüm yönlerinde işler haldedir.

İnsanların çoğu için kör ve görünmez olan kapitalizmin yasaları, birey üzerinde, düşünmesine fırsat vermeksizin etkili olur. Kişi, yalnızca görünürde sonsuz olan önündeki ufku genişliğini görür. Kapitalist propogandacıların, başarı olanakları için Rockefeller örneğinden -doğru olsun, olmasın- ders alınması gerektiğini öne sürmeleri, bu ufukları hasıl pembeye boyadıklarını gösterir.

Bir Rockefeller'in daha ortaya çıkması için gereken yoksulluk ve ıstırapın derecesi ve böylesine büyük bir servet birikiminin zorunlu kıldığı ahlaksızlığın ölçüsü perde arkası edilir, bu durumu halkın gözleri önüne sermemiz de genellikle mümkün değildir.

(Emperyalist ülkelerde işçilerin, bağımlı ülkelerin sömürülmesine belli bir oranda ortak olarak, emekçi sınıf enternasyonalizmi bilincini nasıl yitirdiklerini ve bunun, emperyalist ülkelerdeki kitlelerin savaş yeteneklerini nasıl zayıflattığını burada tartışmak yerinde olur. Fakat, bu bizim konumuzun dışında kalır.)

Her halükârda, başarıya giden yolun tehlikelerle dolu olduğu, fakat yetenekli bir bireyin sözümona her şeye rağmen başarıya ulaşabileceği masalı anlatılır. Yol ıssız, ödül ise uzaktadır. Bu yolda insan insanın kurdudur; birey, ancak diğerlerinin mahvolması pahasına başarıya ulaşabilir.

Şimdi, şu şaşkırtıcı ve heyecan verici sosyalizmin kuruluşu olayının kahramanı olan bireyi, tek bir varlık ve toplumun bir üyesi olarak ikili yaşamı içinde tanımlamaya çalışacağım.

Öyle sanıyorum ki, bireyin yetersizliğini ve tamamlanmamış bir eser olduğunu anlayabilmek çok şey ifade eder. Geçmiş çağlardan kalma vaaz ve öğütler, günümüzde de bireyin bilincinde yaşamaktadır; bunları kökünden kazımak için sürekli çalışmak gereklidir. Çalışma yöntemi iki yönlüdür. Bir yandan toplum dolaysız ve dolaylı eğitimle etkisini gösterir, öte yandan ise birey, bilinçli olarak kendini eğitime süreci içindedir.

Kurulmakta olan yeni toplum, var gücüyle geçmişine karşı mücadele etmelidir. Geçmişin kalıntıları eski piyasa ilişkilerinin sürmekte ısrar ettiği geçiş döneminin tüm özelliklerinde ve bireyi tecrit etmeye yönelik sistemli bir eğitimin izlerinin hâlâ ağırlık taşıdığı toplumun bilincinde varlığını devam ettirir. Mal, kapitalist toplumun ekonomik hücrelidir. Mal varolduğu sürece, etkileri, üretimin örgütlenmesinde ve bunun sonucu olarak toplum bilincinde kendini hissettirir.

Marx, kendi iç çelişkileriyle hırpalanan bir ülkedeki kapitalist sistemin patlayıcı dönüşümünden doğan bir dönem olarak geçiş döneminin ana hatlarını belirledi.

Buna rağmen, tarihi gerçek içinde, emperyalizm ağacının zayıf dallarının en önce kırıldığı bazı ülkeler gördük. Bu, Lenin'in çok önceden gördüğü bir durumdu.

Bu ülkelerde kapitalizm, halka etkilerini şu ya da bu biçimde hissettirebilecek bir şekilde gelişmişti, fakat tüm olanaklarını yitirmesine rağmen, kapitalizmin çöküşüne neden olan iç çelişkiler değildi. Yabancı bir ezici güçten kurtulma mücadelesi, sonuçlan ayrıcalıklı sınıfın, ezilen sınıfa daha bir üstün gelmesini sağlayan savaş gibi dış olayların sebep olduğu yoksulluk, yeni sömürgecilik rejimlerinin yıkılmasını amaçlayan kurtuluş hareketleri, bu tür çöküşlerde genel etkenlerdir. Gerisini bilinçli bir eylem tamamlar.

Bu ülkelerde, henüz toplumsal çalışma için tam bir eğitim yapılamamıştır, zenginlikler, yalnızca mülk edinme süreci aracılığıyla kitlelerin ihtiyacını karşıla- maktan çok uzaktır. Bir yanda az gelişmişlik, diğer yanda sermayenin kaçınılmaz tükenişi, fedakârlık yapılmaksızın hızlı bir geçişi olanaksızlaştırır. Ekonomik temellerin kuruluşuna varmak için daha uzun bir yol vardır. Hızlanan gelişmenin hareket kolu olarak maddî çıkarın o çok çığnenmiş yolunu izleme eğilimine ise pek sık rastlanır.

Burada, tek tek ağaçları görüp de ormanı farkedememe tehlikesi başlar. Bizi kapitalizme sıkı sıkıya bağlayan verimsiz araçların (yani ekonomik birim olarak mal, hareket kolu olaraksa kâr ve kişisel maddî çıkarlar vs.) yardımıyla sosyalizme ulaşmak için "aldatıcı umut" yöntemini izlemek bizleri bir çıkmaza sürükleyebilir.

Ayrıca, buraya birçok dörtyol ağzı bulunan uzun bir yolu aştıktan sonra ulaşırsınız, fakat nerede yanlış bir

dönüş yaptığınızı tam olarak anlamak güçtür. Zaten kurulmuş olan ekonomik temeller bilinç gelişmesinin mahvına yol açmıştır bile. Komünizmi kurmak, için yeni ekonomik temeller atmak ne kadar gerekliyse, yeni insanlar yaratmak da o kadar gereklidir.

Bundan dolayı kitleleri eyleme geçirecek aracı doğru seçmek çok önemlidir. Temelde bu araç manevi karakterli olmalı, fakat, özellikle toplumsal karakterli maddî canlandırıcı etkenlere de yer verilmelidir.

Daha önce söylediğim gibi, büyük felâket anlarında manevi canlandırıcıları etkili hale getirmek kolaydır; fakat onların etkisini sürdürmesi için yeni değer yargılarının yer aldığı bir bilincin gelişmesine de ihtiyaç vardır. Toplum tüm olarak, çok büyük bir okul haline getirilmelidir.

Üstünkörü bir özetle, bu durum, kapitalizmin başlangıç döneminde, kapitalist bilincin oluşması sürecine benzer, diyebiliriz. Kapitalizm zor kullanır, ama aynı zamanda kendi sistemine uygun olarak halkı da eğitir. Dolaysız propaganda, sınıflı toplumun kaçınılmazlığının gerek bazı "tanrısal köken" teorileri ve gerekse mekanik doğal ayıklanma teorisi aracılığıyla açıklanabileceğine inandırılmış kimseler tarafından uygulanıyordu.

Bu palavralar, karşı konulması olanaksız bir şeytan tarafından ezildikleri masalıyla kandırılan kitleleri uyutur. Hemen ardından bir ilerleme umudu doğar ve burada kapitalizm, gelişme için hiç olanak tanımayan önceki kast sistemlerinden farklılık gösterir.

Bazı insanlara göre, kast sisteminin ideolojisi şudur: İtaatkâr kişinin elde edeceği ödül, ölümünden sonra, eski bir inanca göre iyi insanların kabul edildiği efsanevi bir öteki dünyaya gitmektir. Diğer bir takım kişilerde ise şu değişik düşünce vardır: Toplumun sınıflara bölünmesi alın yazısıdır fakat yaptığı işler vs. sayesinde bireyler ait oldukları sınıftan bir yükseğine atlayabilirler.

Bu iki ideoloji de, kendini yetiştiren adam masalı da kesinlikle iki yüzlülüktür.

Bu teoriler, sınıflara bölünmenin sürekliliği yalanının doğruluğunu kanıtlamaya çalışanlar için çıkar sağladığından ortaya atılmışlardır.

Bizde ise, dolaysız eğitim daha büyük bir önem kazanır. Açıklamalar inandırıcıdır, çünkü doğrudur, kaçamaklara gerek yoktur. Dolaysız eğitim, Eğitim Bakanlığı ve partinin danışma organları gibi kuruluşlar aracılığı ile ideolojik, teknik ve genel kültürün bir fonksiyonu olarak devletin eğitim aygıtlarınca yürütülür.

Eğitim, kitlelere kadar uzanır ve bu yeni tutum bir alışkanlık olma eğilimi kazanır. Kitleler bunu benimsemeye ve henüz kendilerini eğitememiş olanları etkilemeye başlarlar. Bu ise, halk eğitiminin en az diğeri kadar güçlü olan dolaylı şeklidir.

Fakat bu bilinçli bir süreçtir; birey yeni toplumsal gücün etkisini sürekli olarak hisseder ve onun standartlarına tamamıyla uygun olmadığını algılar. Birey, dolaylı eğitimin baskısı altında, doğruluğunu hissettiği fakat o zamana kadar az gelişmişliğinin kendisini ona

ulaşmaktan alıkoyduğu bir norma kendini uydurmaya çabalar. Kendi kendini eğitir.

Sosyalizmin kuruluşunun bu devresinde, doğmakta olan yeni insanı görebiliriz. Bu süreç yeni ekonomik biçimlerin gelişmesiyle birlikte ilerlediği için yeni insana şekil verilmesi henüz tümüyle bitirilmemiştir, hiçbir zaman da bitirilemeyecektir.

Eğitimi yetersiz kişiler arasından kendi kişisel tutkularını tatmin etmenin ıssız yolunu seçenleri konumuzun dışında bırakalım. Bunlarda, ileriye doğru birlik içinde yürüyüşün yepyeni görünümü karşısında bile, kendilerine eşlik eden kitlelerden tecrit edilmiş olarak kalma eğilimi vardır. . Fakat önemli olan, insanların her geçen gün toplumla tekvücut olma ihtiyaçlarının bilincine varmayı ve aynı zamanda toplumun eylemcileri olarak kendi değerlerini anlamayı sürdürmeleridir.

Onlar, artık uzak arzulara uzanan boş yollarda yapayalnız yolculuk etmiyorlar, onlarla yakın ilişkide bulunan, kitlelerle tekvücut olarak yürüyen parti üyesi öncülerini, ileri işçileri, ileri insanları izliyorlar, öncünün gözleri geleceğe ve kazanacağı ödüle dikilmiştir, ancak, bunların hiçbir kişisel yönü yoktur. Ödül, insanların yeni kişiliklere bürünecekleri yeni bir toplum, yani komünist insanın toplumdur.

Yol uzun ve güçlüklerle doludur. Zaman zaman patikalarda dolanırız ya da geri dönmemiz gerekir, bazen çok hızlı gider ve kitlelerden koparız, bazen de çok yavaş yol alır ve peşimiz sıra gelenlerin sıcak nefesini enseimizde duyarız. Devrimciler olarak bizler, çabalarımızla yol açarak elverdiğince hızla ileriye doğru

atılırız, fakat kitleyi kendimizden vereceğimiz örneklerle esinlendirirsek daha hızlı ilerleyebileceğimizi biliriz.

Manevi canlandırıcı etkenlere verilen öneme rağmen iki ana gruba bölünme (sosyalizmin kuruluşuna şu ya da bu nedenle katılmayan azınlığın dışında) toplumsal bilincin ne de olsa az gelişmiş olduğunu gösterir.

Öncü grup ideolojik bakımdan kitlelerden daha ileridir; kitleler yeni değerleri anlarlar, fakat bu kavrayışları yeterli değildir. Öncülerde, onların ön safta görevlerini fedakârca yerine getirmelerini sağlayacak niteliksel bir değişme meydana gelmiştir, kitlelerse ancak yarıyola kadar gelebilmişlerdir, canlandırılmaları ve belirli şiddetteki baskılarla harekete getirilmeleri gereklidir. Bu, yalnızca yenilen sınıfın değil, aynı zamanda zafere ulaşan sınıfın bireyleri üzerinde de etkisi görülen proletarya diktatörlüğüdür.

Bütün bunlar, tam bir başarı için, bir dizi düzenek ve devrimci kuruluşun gerektiği anlamına gelir.

Görevlerini tam yapanları ödüllendiren, yeni toplumun gelişmesini engellemeye kalkışanlaraysa cezalar uygulayan, öncülerin safında yürüyecek olanları seçerek ilerlemeyi kolaylaştıran düzeneklerin kusursuz işleyişiyle, kısıtlamalar, basamaklar ve yolların uyumlu bir bileşimi, geleceğe doğru güvenli adımlarla yolalmanın çoğunluğun isteğine uygun biçimini oluşturur.

Devrimin böyle kurumlaştırılması henüz tamamlanmamıştır. Burjuva demokrasisinin "yasama meclisleri" gibi basmakalıp kurumlarının topluma aşılmasından son derece büyük bir özenle kaçınırken, sosyalizmin

kuruluşunun özel koşullarına uygun biçimde hükümetle tüm olarak toplumu özdeşleştirmenin yolunu arıyoruz.

Devrimin örgütlü biçimlerinin kademeli gelişmesini amaçlayan bazı denemeler pek acele edilmeksizin yapıldı. Herhangi bir formalitenin belki bizi kitlelerden ve bireylerden ayırabileceği ve yozlaşmışlıktan kurtulan insanları görmek olan en yüce ve en önemli devrimci özlemimizi gözden kaçırabileceğimiz korkusu bizim için en büyük engel olmuştur.

Yavaş yavaş giderilmesi gereken örgütlenme yoksunluğuna rağmen aynı dava için mücadele eden bireylerin bilinçli topluluğu olan kitleler şimdi kendi tarihlerini yapmaktadırlar. Sosyalizmde insan, görünüşteki standartlaştırılmasına rağmen daha kusursuzdur; mükemmel aygıtların olmayışına rağmen kendisini ifade etme ve kendini toplumsal örgüt içinde duyma olanakları sonsuz derecede daha fazladır.

Daha hâlâ, bireyin, tüm yönetim ve üretim örgütüne bireysel ve ortaklaşa olarak bilinçli biçimde katılmasının desteklenmesi ve bunun teknik ve ideolojik eğitim ihtiyacı fikrine bağlanması gerektir; öyle ki, birey bu süreçlerin nasıl sıkı sıkıya birbirlerine bağlı ve ilerleyişlerinin nasıl paralel olduğunu anlasın. Bu şekilde, bir kez yozlaştırıcı zincirlerin kırılmasıyla, insan, tam olarak yeniden yaratılışına eşdeğer olan; toplumsal işlevinin tam anlamıyla bilincine varacaktır.

Bu sözlerimiz, bireyin kültür ve sanat aracılığıyla kendi insanî değerini ve emeğin kurtuluşu sayesinde gerçek yapısını yeniden kazanması biçiminde yorumlanabilir.

Bireyi, yukarıdaki kategorilerin ilki içinde geliştirmek için, emek yeni bir şekil almalıdır. Ticarî ilişkilerin egemenliği altındaki insanın varlığına son ve-rimeli ve bireyin toplumsal görevini tam olarak yapması için bir norm ortaya koyacak sistem yaratılmalıdır. Topluma ait üretim araçları ve makineler yalnızca görevin tamamlandığı yerlerde mevzilenmelidir.

İnsan, tamamladığı işler ve yarattığı nesnelere aracılığıyla insan olarak gerçek değerini anlamaya ve yaptığı işin kendisini yansıttığını görmeye başlayacaktır. Çalışma, artık insanın kendisine ait olmayan satılmış işgücü şeklinde bireyin varlığının bir kısmını tüketmesini gerektirmeyecek, bunun yerine kişinin ortak hayata katkısını yansıtan bir eserini, yerine getirdiği toplumsal görevini temsil edecektir.

Toplumsal görevin bu yeni şeklim yaratmak ve bunu, bir yandan daha büyük bir özgürlüğün koşullarını meydana getirecek olan teknolojik gelişmeyle, öte yandan da, insanın, emeğini bir mal gibi satmak ihtiyacıyla hareket etmediği zaman üretimde tam insanca koşullara gerçekten kavuşacağı olgusunun marksist değerlendirilmesi temeline dayanan gönüllü çalışmayla uyumlu kılmak için, olanaklar elverdiğince, gereken herşeyi yapıyoruz.

Gönüllü çalışıldığı zaman kuşkusuz başka etkenler de ortaya çıkar: Birey, çevresindeki bütün zorlayıcı etkenleri, toplumsal karakterli şartlı reflekslere dönüştüremez ve henüz toplumun baskısı altında çalışır. (Fidel buna "ahlâki zorlama" adını verir.)

İnsanın, yeni alışkanlıklarıyla bağılı olduğu toplumsal çevresinin doğrudan baskısından kurtulan emeğine karşı tutumunda tam bir manevi yeniden doğuş geçirmesi gereklidir. Bu komünizmde mümkün olacaktır.

Ekonomideki değişme nasıl otomatik olarak meydana gelmiyorsa, bilinçteki değişim de kendiliğinden olmayacaktır. Değişmeler, yavaştır, uyumlu da değildir, hızlanma dönemleri olduğu gibi, duraklamalar, hatta geriye dönüşler de görülür.

Daha önce de belirttiğim gibi, bizim, Marx'ın Gotha Programının Eleştirisi adlı eserinde anlattığı saf bir geçiş dönemi değil, onun önceden göremediği yeni bir aşama, komünizme geçişin başlangıç aşaması ya da sosyalizmin kuruluşu dönemi geçirdiğimizi hesaba katmamız gerekir. Bu aşama, özünü tam olarak anlamayı zorlaştıran kapitalizm unsurlarının yer aldığı bir dönemdir ve şiddetli sınıf savaşları arasında meydana gelir.

Buna bir de marksist felsefenin gelişimini önleyen ve geçiş dönemi teorisinin sistematik gelişmesine engel olan skolastiği eklersek, hâlâ bebeklik çağında olduğumuz ve daha geniş çapta bir ekonomik ve politik teori ortaya atmadan önce, kendimizi bu dönemin tüm belli başlı karakteristiklerini araştırmaya adanmamız gerektiğini kabul etmek zorunda olduğumuz ortaya çıkar.

Bundan çıkacak olan teori, kuşkusuz, sosyalizmin kuruluşunun iki temel direği olan yeni insanın eğitimi ve teknolojik gelişmenin üzerine eklenecek büyük bir ağırlıktır. Bu her iki etken için de yapacağımız çok şey vardır, fakat teknoloji konusundaki gecikme hiç affedilmez, çünkü burada karanlıklar içinde, elyordamıyla

ilerleme değil, dünyanın daha ileri ülkelerince hazır açılmış bulunan uzun bir yolu izlemek sözkonusudur. Fidel'in halkımızın ve özellikle onun öncüsünün teknik eğitimine ihtiyaç duyulması üzerinde böyle ısrarla durmasının nedeni budur.

Üretim etkinliğinin işin içine karışmadığı düşünceler alanında, maddi ve manevi ihtiyaçlar arasındaki farkı ayırdetmek daha kolaydır. Uzun zamandan beri, insanlar, kültür ve sanat aracılığıyla kendilerini yozlaşmadan kurtarmaya çalışmaktadırlar. Emeğini sattığı sekiz saat boyunca ölmekte olan insan, daha sonra, ruhsal etkinlikleri sayesinde hayata döner.

Fakat bu ilaç, aynı hastalığın mikroplarını taşımaktadır; çevresiyle ilişki kurmak isteyen yalnız bir insanı andırır. İnsan, baskı altına alınan kişiliğini savunmakta ve çiğnenmemiş olarak kalan tek özlemi olan estetik düşüncelere ilgi duymaktadır.

Oysaki bütün yaptığı, kaçmaya çalışmaktır. Değer yasası, yalnızca üretim ilişkilerinin çıplak bir yansıması değildir. Tekelci kapitalistler -sadece deneysel yöntemlerle çalışırken bile- sanatın etrafına, onu kendi emirlerine uymaya hazır bir araç haline getirecek karmaşık bir ağ örürler. Toplumun üst yapısı, sanatçının eğitimini yapacağı bir sanat tipini saptar. Buna karşı çıkanlara, toplumun mekanizması aracılığıyla başeğdirilir, ancak çok ender yetenekli sanatçılar, bildiklerini okurlar. Geri kalanlar, ya utanması kalmamış kiralık adamlar haline getirilir ya da ezilirler.

Bir "sanat özgürlüğü" okulu kurulduysa da, bunun değeri de, biz onunla çatışınca kadar -ya da daha

doğrusu insanın yozlaşması sorunu ortaya çıkana dek fark edilmese bile sınırlıdır. Anlamsız ıstıraplar ve bayağı eğlenceler, insanın endişelerinin en elverişli güvenlik supapları halini alır. Sanatı bir protesto aracı olarak kullanma düşüncesiyle mücadele edilir.

İnsan kurallara göre oynarsa, her türlü takdiri kazanır -bu takdir danseden maymunun topladığı alkışa benzer-. Kabul ettirilen koşul, bu görünmez kafesten kimsenin kaçmaya kalkışamayacağıdır.

Devrim iktidarı ele geçirdiği zaman bütün manevi değerleri ellerinden almış olan bu gibiler, kurtuluşu kaçmakta buldular, geri kalanlar ise -devrimci olsun, olmasınlar- önlerinde yeni bir yolun açıldığını gördüler. Sanat konusundaki araştırmalar yeni bir canlılık kazandı: Bununla birlikte yollar hâlâ az çok gizlidir ve kaçmaya eğilimli görüşler "özgürlük" kelimesinin arkasına saklanırlar. Bu tutum, bilinçlerinde hâlâ burjuva idealizmini yansıtan devrimciler arasın da bile görülür.

Benzer yöntemler uygulayan ülkelerde, bu gibi eğilimlere karşı aşırıya varan bir dogmatizm aracılığıyla mücadele edilmeye çalışıldı. Genel kültür gerçekte tabu idi, kültürel özelemlerin en yüksek noktasının, doğanın biçimsel olarak tam bir tasavvuru olduğu ilan ediliyordu. Daha sonra bu görüş, göstermek istedikleri toplumsal gerçeğin mekanik bir tasavvuruna dönüştü: bu, yaratmak istedikleri hemen hemen hiç çelişkisiz ve çatışmasız bir ideal toplum hayalidi.

Sosyalizm gençtir ve bir takım yanlışları olabilir. Çok kez devrimciler bilinenlerden farklı yöntemlerle yeni insanı geliştirmek görevi için gerekli bilgiden ve medenî

cesarettten yoksundurlar. Bilinen geleneksel yöntemler ise onları yaratan toplumun etkilerinden dolayı kusurludurlar.

(Burada yine biçimle içerik arasındaki ilişki konusuna değiniyoruz.)

Yeni duruma uyamama yaygın bir haldedir, biziye maddî kuruluşun sorunları uğraştırmaktadır. Aynı zamanda büyük bir devrimci otoriteye sahip büyük sanat otoriteleri yoktur. Partinin adamları bu görevi ele almalı ve en başta gelen amaç olan halkın eğitimini gerçekleştirmek için çareler aramalıdır.

Daha sonraları sadeliğe ve basitliğe doğru bir yönelme belirdi. Herkesin anlayabileceği, "sanat"la uğraşan görevlilerin anladığı anlamda bir sanat yaratma eğilimi ortaya çıktı. Gerçek sanat değerleri küçümsendi, genel kültür sorunu ise sosyalizmin bugününden ve ölü (ölü olduğuna göre de tehlikesiz) geçmişten bazı şeyler alıp benimsemeye indirildi. Böylelikle sosyalist gerçekçilik, geçen yüzyılın sanat temelleri üzerinde yükseltilmeye çalışıldı.

Oysaki 19. yüzyılın gerçekçi sanatı da sınıfsal bir sanattır, hatta belki de, yozlaşan insanın endişelerini açığa vuran 20. yüzyılın dekadandan sanatından da daha salt kapitalisttir. Kültür alanında kapitalizm, verebileceği herşeyi vermiş ye ondan geriye çürüyen bir cesedin iğrenç kokusundan, yani bugünkü sanat dekadansından başka bir şey kalmamıştır.

Sanat için tek sağlam yolu neden sosyalist gerçekçiliğin donmuş biçimleri arasında arayalım? Özgürlük

kavramına karşı sosyalist gerçekçilik kavramını ileri süremeyiz, çünkü yeni toplumun gelişimi tamamlanmadıkça özgürlük yoktur ve olamaz. Ne pahasına olursa olsun ille de gerçekçilik diyerek, oturduğumuz yüce makamdan 19. yüzyılın ilk yansından beri gelişmekte olan sanat biçimlerini mahkûm etmeye kalkışmayalım, çünkü böyle yaparsak geçmişe dönmek ve doğmakta olan ve kendini yaratma süreci içinde bulunan insanın kendini sanatla ifade edişini delilik saymak gibi bir Proudhonvari yanlışa düşmüş oluruz.

Devletin bağısladığı verimli topraklarda çok kolayca çoğalan zararlı otların kökünü kazımayı ve aynı zamanda serbest araştırmayı sağlayan bir ideolojik ve kültürel mekanizma geliştirmeye ihtiyacımız var.

İçinde yaşadığımız yüzyılda mekanik realizmin değil, bunun tam tersinin yanlışı buluyoruz, bunun nedeni ise yeni insanı yaratma ihtiyacının henüz anlaşılmamış oluşudur. Bu yeni insan ne 19. yüzyılın düşüncelerini ne de bizim çürümüş ve hastalıklı yüzyılımızın fikirlerini temsil edecektir.

Henüz bir hayal olmasına ve gerçekleşmiş bir özlem olmamasına rağmen, yirmibirinci yüzyılın insanını yaratmalıyız. Çalışmamızın temel hedeflerinden biri de kesinlikle bu gelecek yüzyılın insanını yaratmaktır; teorik alanda somut başarılar kazandığımız ya da tersine somut araştırmalarımızın temeli üzerinde önemli teorik sonuçlara vardığımız ölçüde, insanlığın davası olan marksizm-leninizme büyük bir katkıda bulunmuş oluruz.

Ondokuzuncu yüzyılın insanına karşı tepkimiz bizim yirminci yüzyılın kokuşmuşluğu içine saplanıp kalmamıza

sebebe oldu; bu düzeltilemeyecek bir yanlış değildir, fakat revizyonizme açık kapı bırakmamak için bunun üstesinden gelmemiz gereklidir.

Büyük kitleler gelişmelerini sürdürüyorlar; yeni düşünceler toplum içinde güç kazanmaya devam ediyor; toplumun tüm üyelerinin tam olarak gelişimi için maddi olanaklar bulunması, görevimizi daha da verimli kılıyor. Şimdi mücadele zamanıdır; gelecek bizimdir.

Özetleyecek olursak, sanatçılarımızın ve aydınlarımızın yanlışları onların en başta gelen kusurlarından doğar; bunlar gerçek devrimciler değildir. Kara-ağaçları armut verecek şekilde aşılabiliriz, fakat aynı zamanda armut ağaçları da yetiştirmeliyiz. Bu büyük kusuru taşımayacak olan yeni nesiller gelecektir. Kültür alanının ve kendini ifade etme olanaklarının genişlediği ölçüde, büyük sanatçıların ortaya çıkması olasılığı da büyük olacaktır.

Görevimiz şimdiki kuşağı, kendi çelişkileri yüzünden birbirinden kopup yozlaşmaktan ve yeni kuşakları da yozlaştırmaktan korumaktır. Ne "özgürlük"ten yararlanan fakat resmi görüşleri körükörüne kabul eden hizmetkârlar ne de devlet hesabına yaşayan okul öğrencileri yetiştirmeliyiz. Şimdiden, halkın gerçek sesiyle yeni insanın türküsünü söyleyecek olan devrimciler yaratılıyor. Fakat bu zaman alacak bir süreçtir.

Toplumumuzda gençlik ve parti önemli bir rol oynamaktadır.

Gençlik özellikle önemlidir çünkü eski yanlışların hiçbirini taşımayan yeni insanın oluşturulacağı, işlenmesi

kolay bir kildir. Gençlik bizim isteklerimize uygun olarak yetiştirilir. Eğitimi giderek daha tam yapılır, başlangıçtan beri gençliğin işgücüne katılmasını da unutmuyoruz. Okul öğrencilerimiz, eğitimleri sırasında ya da tatillerinde bedeni çalışmalar yaparlar. Çalışma bazı hallerde bir ödül, diğer bazı hallerde ise bir eğitim aracıdır, fakat hiçbir zaman ceza değildir. Yeni bir kuşak doğmaktadır.

Parti öncü örgüttür. En iyi işçilerin partiye kabulü, diğer işçiler tarafından önerilir. Parti azınlıktadır, fakat kadrolarının niteliği nedeniyle büyük bir otoriteye sahiptir. Dileğimiz partimizin bir kitle partisi halini almasıdır, fakat bu ancak kitleler öncünün düzeyine eriştiğinde yani komünizm için eğitildiklerinde mümkün olacaktır.

Çalışmalarımız sürekli olarak bu eğitimi amaçlar. Parti canlı bir örnektir; kadroları sıkı çalışmanın ve fedakârlığın öğreticileri olmalıdır. Kadrolar, eylemleriyle, kitlelere sosyalizmin kuruluşunun güçlüklerine, sınıf düşmanlarına, geçmişin hastalıklarına ve emperyalizme karşı yıllar süren amansız bir mücadele gerektiren devrimci görevin tamamlanmasında öncülük etmelidirler.

Şimdi, tarihi yapan kitlelerin bireysel lideri olarak insanın, insan kişiliğinin oynadığı rolü açıklamak istiyorum.

Burada anlattığım bizim deneyimizdir; yoksa izlenmesini önerdiğimiz bir yol değildir.

Fidel ilk yıllarda devrime itici gücünü kazandırdı, devrimin liderliğini yaptı. Şimdi de devrimi güçlendirmeyi sürdürüyor; fakat aynı yolda seçkin önderler olacak şekilde gelişen iyi bir grup da var, yine liderlerini izleyen büyük bir kitle de var, çünkü liderlerine inanırlar,

inanmalarının nedeni liderlerinin onların isteklerini dile getirebilmesidir.

Sorun bir kişinin kaç kilo et yiyebileceği, yılda kaç kez plaja gidebileceği ya da aldığı ücretle dışarıdan ne kadar süs eşyası getirebileceği değildir. Gerçekte gerekli olan, bireyin kendini daha mükemmel hissetmesi, daha büyük bir iç zenginliğine sahip olması ve daha büyük bir sorumluluk taşımasıdır.

Ülkemizde birey, içinde yaşadığı dönemin fedakârlık dönemi olduğunu bilir; feragata alıştıktır. Fedakârlık ilk kez Sierra Maestra'da ve daha sonra savaşılan her yerde öğrenildi; sonra da bütün Küba onu öğrendi. Küba, Amerika'nın öncüsüdür ve öncü görevi yaptığı için, Latin Amerika halklarına tam özgürlüğün yolunu gösterdiği için fedakârlık yapmak zorundadır.

Ülkede, önderlik öncü rolünü de yüklenmelidir ve kişinin kendini tümüyle adadığı ve hiçbir maddi ödül beklemediği gerçek bir devrimde, devrimci öncülük görevinin, aynı zamanda hem şerefli hem de kahredici olduğu büyük bir içtenlikle söylenebilir.

Okuyucuya acayip gelse de, gerçek devrimciyi harekete getirenin büyük bir aşk olduğunu söyleyebilirim. Bu nitelikten yoksun büyük bir devrimci düşünülemez. Bir önderin karşılaştığı en karmaşık durumlardan biri, tutkularıyla soğukkanlılığını birleştirmek zorunda oluşu ve kılı kıpırdamaksızın en zor kararları alabilmesidir. Öncü devrimcilerimiz, bu halk sevgisini yüceltmeli ve bu en kutsal davayı tek ve bölünmez hale getirmelidirler. Onlar, günlük duyguların ufak kırpıntılarıyla sıradan insanların sevgilerinin düzeyine inemezler.

Devrimin önderlerinin yeni yürümeye başlayan, babalarının adlarını bile öğrenemeyen çocukları, devrimin tamamlanması için hayatlarındaki genel fedakârlıkların bir parçası olarak ayrı kalmak zorunda oldukları kanlan vardır; arkadaş çevreleri kesinlikle devrimci yoldaşlarının sayısı ile sınırlıdır. Onlar için devrimin dışında başka bir hayat yoktur.

Bu koşullarda, kişi, büyük bir insanlık ve aşırı dogmatizm ve soğuk bir skolastisizme düşmemek, kitlelerden kopmamak için güçlü bir adalet ve gerçekçilik duygusuna sahip olmalıdır. Bu insanlık sevgisinin günlük bir işe, örnek olacak eylemlere, harekete geçirici bir güce dönüşmesi için hergün çaba göstermeliyiz.

Devrimin ideolojik itici gücü olan devrimci, sosyalizmin kuruluşunun dünya ölçüsünde tamamlanmasına kadar ancak ölümüyle bitecek olan kesintisiz çalışması içinde tükenir gider. En âcil görevler yerel ölçüde tamamlandığında devrimci çabalarını yavaşlatır ya da proletarya enternasyonalizmini unutursa, önderlik yaptığı devrim, esinlendirici bir güç olmaktan çıkar ve devrimci amansız düşmanımız olan emperyalizmin çok iyi yararlanacağı rahat bir uyuşukluğa düşer. Proletarya enternasyonalizmi hem bir görev hem de devrimci bir zorunluluktur. Biz halkımızı böyle eğitiyoruz.

Elbette ki şimdiki durumda, bazı tehlikeler vardır, bunlar yalnız dogmatizmin yada büyük görevin ortasında iken halkla olan bağların gevşemesinin yarattığı tehlikeler değildir. Zayıflık tehlikesi de vardır. Eğer bir insan bütün hayatını devrime adanmak istiyorsa, bazı şeylerden yoksun olduğu, yada çocuğunun ayakta kalmasının eskidiği yahut da ailesinin bazı ihtiyaçlarını karşılayamadığı gibi

endişeleri olmamalıdır, yoksa zihnini gelecekteki yozlaşmanın tohumlarının etkisine açık tutan bir düşünce yapısına sahibolur.

Bizim durumumuzda ortalama insanın çocuğunun sahibolduğu şeylere bizim çocuğumuzun da sahibolmasıyla ve ortalama insanın çocuğunun yoksun olduğu şeylerden bizim çocuğumuzun da yoksun olmasıyla yetiniriz, ailelerimiz de bunu anlamak ve bu düzeyde kalmaya çalışmak zorundadır. Devrimi insanlar yapar, fakat insan devrimci ruhunu günden güne çelikleştirmelidir.

Böylelikle ilerliyebiliriz. Bu muazzam kervanın başında -söylemekten ne korkarız, ne de utanırız- Fidel gelir. Ondan sonra partinin en iyi kadroları, onların hemen arkasından da büyük güçlerini duyacağımız kadar yakından bizi tümüyle halk izler; bu sağlam kitle, ortak amaca doğru yürüyen, ne yapılması gerektiğinin bilincine varmış olan bireylerden, yoksulluktan kurtulup özgürlüğe kavuşmak için mücadele eden insanlardan oluşur.

Bu büyük kalabalık örgütleniyor; programının açıklığı örgütlenme ihtiyacının bilincinde olduğunu gösteriyor. Artık bu kitle dağınık, elbombası parçaları gibi uzayda binlerce parçaya bölünmüş, ne pahasına olursa olsun belirsiz bir geleceğe karşı korunmaya çabalayan, yoldaşlarıyla birlikte umutsuz bir mücadele içinde çırpman bir güç değildir.

Önümüzde fedakârlıklar bulunduğunu ve öncü ulus olarak kahramanca eylemimizin bedelini ödememiz gerektiğini biliyoruz. Biz önderler, Amerika'nın başı olan bir halkın başında olduğumuzu söylemeyi haketmenin bedelini ödemek zorunda olduğumuzu biliyoruz. Her birimiz, karşılığında görevini yapmış olmanın hazzına

ulaşacağımızın, ufukta güçlkle seçilen yeni insanın görüntüsüne doğru birlikte ilerleyeceğimizin bilincinde olarak fedakârlık payımızı yerine getirmek zorunda olduğumuzu biliyoruz.

Sonuç olarak şunları söyleyebilirim:

Biz sosyalistler daha mükemmel olduğumuz için daha özgürüz, daha özgür olduğumuz için daha mükemmeliz.

Tam özgürlüğümüzün iskeleti şimdiden kurulmuştur. Eksik olan eti ve elbiseleridir. Onları da yaratacağız.

Özgürlüğümüz ve onun günü gününe sürdürülmesi kanla ve fedakârlıklarla ödenmiştir.

Fedakârlığımız bilinçlidir; yarattığımız özgürlüğün bedelidir.

Yol uzundur ve bir kısmı hiç bilinmemektedir. Gücümüzün sınırim biliyoruz. Biz, kendimiz, yirmibirinci yüzyılın insanını yaratacağız.

Günlük eylem içinde, yeni bir teknolojiye sahip yeni insanı yaratırken kendimizi çelikleştireceğiz.

Kişilik, halkın en yüksek erdemlerini ve isteklerini temsil ettiği ve yoldan ayrılmadığı sürece, kitlelerin harekete geçirilmesinde ve yönetilmesinde rol oynar.

Yolu açan öncü grup, iyilerin en iyisi olan partidir.

İşlediğimiz temel hammadde gençliktir. Umudumuzu gençliğe bağıyor ve onu elimizden bayrağı almaya hazırlıyoruz.

Eğer bu anlaşılmaz mektup, bir şeyleri açıklayabiliyorsa amacına erişmiş demektir. Sözlerime el sıkışma kadar alışılmış olan selamımızla son veriyorum: Ya özgür vatan, ya ölüm.

Ernesto Che Guevara

Dipnotlar

[1] Sanayi Bakanlığının 19 Mayıs 1959'da kabul ettiği 61-127 No.lu karar. (Marcha dergisinde, Montevideo'da, 20 Ekim 1967'de yayınlandı.) Bu karar, ülke ekonomisinin yapısında etkili olan eski KP üyelerinin emekçiler arasında ideolojik anketler yaptıkları bir dönemde, Sanayi Bakanı olan Guevara tarafından alınmıştır.

[2] 1940 anayasası.

[3] 28 Aralık 1959'da Las Villas Merkez Üniversitesinde verilen söylev.

[4] 2 Mart 1960 Havana Üniversitesi.

[5] 19 Ocak 1959'da verilmiş bir söylev. Havana'da El Mundo'da 20 Ocak 1959'da yayınlanmıştır.

[6] 18 Haziran 1960'da verilen söylev. Havana'da Obr. Revolutionaria'da, 19 Haziran 1960'da yayınlanmıştır.

[7] Metinde, mare nostrum, latince, "bizim deniz" demektir. Romalılar, Akdeniz'e, "bizim deniz" der.

[8] Eusebio Mujal, Batista diktatörlüğü sırasında bir sendika yöneticisi idi. Batista ile, işçiler politikadan uzak dururlarsa, onların ekonomik refahlarını yükseltebileceklerini öngören bir anlaşma yapmıştı.

[9] Patron devlet, Orijinal metinde estado patron şeklindedir. Üretim araçlarına sahibolan ve işçilere kulak asmayan bir devlet anlamındadır.

[10] Cuban Electric Company, Kuzey Amerika'nın mülkiyetindeki bir şirket.

[11] Jose Figueres, Costa-Rica başkanı (1953-1958). Latin Amerika'da "demokratik sol"un yöneticilerinden biriydi. Birleşik Devletlerin yakın dostuydu.

[12] Somoza ailesi, Nikaragua'yı yirmi yıldan fazla bir süre diktatörlükle yönetmiştir.

[13] Söylevinin burasında, Guevara, sorumsuzca davrananlardan örnekler veriyor. Eski düzenin hiyerarşisinden müsadere edilen yeni ve pırlıl pırlıl Cadillacların acınacak durumda olduğunu anlatıyor.

[14] Guevara, burada bütün gözlemlerini ve vardığı sonuçları özetliyor. Bundan sonraki paragraflar toplantıda bulunanların sorularına verilen cevaplardan oluşuyor.

[15] 19 Ağustos 1960'da, Havana'da Halk Sağlığı Bakanlığı emrindeki bir kuruluşun açılışı sırasında verilen söylev.

[16] 30 Eylül 1960.

[17] Guevara, "Küba'da insan ve sosyalizmin incelenmesi" üzerine notlarını bir mektup şeklinde, Uruguay'da, Montevideo'da çıkmakta olan haftalık, bağımsız, radikal Marcha dergisinin yöneticisi Carlos Quijano'ya yazmıştır. Bu mektup "Havana 1965" tarihini taşır. Marcha'daki yayına ek olarak, ayrıca bu mektup Küba Silahlı Kuvvetleri'nin dergisi olan Verde Olivo tarafından da yayınlanmıştır. Bu mektubun tümünün çevirisi aşağıdadır.